

UKU

DE ONBEKENDE COLA DEBROT

RUKU

ALGEMEEN CULTUREEL MAANDBLAD VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN

REVISTA KULTURAL ANTIYANO

JAARGANG 2 — No. 1 — 1970

Perspectief

Waarom zijn de Nederlanders tegen landbouw op de Antillen?

Niemand met een redelijk stel hersens zal nalaten zich af te vragen hoe het mogelijk is, dat de Antillen een associatie van meer dan 300 jaren met Nederland hebben, één van de landen die, naar men zegt, op landbouwgebied tot de eerste van de wereld behoren, terwijl wij zelf geen landbouw hebben. Het sprookje van onze droogte is larie, als men bedenkt welke prestaties Nederlanders op het gebied van de kunstmatige landbouw leverden. Praktisch alle landbouwprodukten van de wereld, die ze willen, brengen ze in hun kassen voort. En ze hebben een prachtige landbouwhogeschool in Wageningen en gaan zover er zelfs *tropische landbouw* te doceren.

Het kan zijn dat de oppervlakkig en vergelijkend denkende Nederlander onze landbouwmogelijkheden volledig moest afwijzen omdat deze in vergelijking met zijn land natuurlijk klein geacht moesten worden. Bovendien lijkt ons de Nederlander niet zo inventief als hij ons in het verleden heeft willen doen geloven. Omdat het scheppen van een landbouw hier ongetwijfeld een moeilijke opgave is, deed hij dat terzijde om zich te concentreren op onze zgn. prachtige natuurlijke haven en het wegkappen van onze bomen. Zodat door dit laatste met de komst van de Nederlander, die een barbaarse vernieling van onze vegetatie zonder herbeplanting inhield, meteen ook de regen voorgoed wegging.

In ieder geval is er hier iets slechtriekends in het gras en wellicht opzettelijke kwade trouw hier en daar. Want neem b.v. St. Maarten. Op het zg. Nederlandse gedeelte weinig teken van landbouw en veeteelt, terwijl op het Franse gedeelte in ieder geval vette — uit Holland geïmporteerde koeien vaak — rondlopen die de bevolking vlees en melk verschaffen. Op St. Maarten kan de vaak gehanteerde smoes van weinig regen en droge grond natuurlijk niet opgaan, want het zou te gek zijn aan te nemen, dat de natuurlijke gesteldheid van het eiland zich van zijn twee nationaliteiten wat zou aantrekken.

Heeft landbouw op de Antillen dan gefaald om geen andere reden dan een Hollandse vrees voor concurrentie? Het wordt in ieder geval tijd dat we volledig ophouden in het Nederlandse oordeel meer vertrouwen te stellen, dan in het onze. En onze eigen hersenen gaan gebruiken. Het spreekwoord: „Het hemd is nader dan de rok” is tenslotte uit geen ander land dan Nederland afkomstig. Het wordt dus tijd om zelfstandig te denken en het te worden. Het is een simpele kwestie van overleven.

F.M.

INHOUD

KULTURA

(UN EHEMPEL DI SURNAM)

Si bo tin mester di traha un kashi, ta un karpinté bo ta buska, i no un mesla. Ku instalashon di un Conseho pa asuntonan kultural, nos partner den Reinado ta demostra esaki, pasobra pa di prome biaha nos ta mira un konseho oficial ser konstitui na un manera konkreto. Den e conseho aki ku ta partí den diferente sektornan di tur e artenan, i ku tin binti miembro, a ser eskohé hendenan *ku direktamente tin di haber ku kultura pasobra nan mes ta produsidornan di kultura.* Asina tin por ehempel den e sektor di artenan plastiko e pintornan Hans Lie i Jules Chin A Foeng i den e sektor di literatura e eskritornan M. Lutchman y R. Ravales. E ultimo ta konosi na Korsow i na Ruku pa su pseunonimo: R. Dobru. Surinam por ser felisitá ku e idea bon aki, ku a sali di Dra. T. Guda, e hefe hoben di Asuntonan Kultural di Surnam. E ta un stap riba e kaminda pa kibra ku e noshon ku kultura ta un kos ku ta kologa na resto di sekshonnan di bida publika manera un kos sin ningun balor, un appendix por ehempel. E sekshon, ku p'esei por sirbi, manera na Korsow ta posibel, pa premia un politiko kune, ora no sa unda hinke. Pero Asuntonan di kultura ta mes serio ku tur otro kos, i hopi bes más ainda. Ta bira tempu pa e noshon aki pasa dwars di e noshonnan materialista ku ta reina na Korsow, pa por sosode ku hendenan ku sa di kultura por hanja okashon pa traha den e terreno aki i no tur sorto di liflafnan politiko, ku nunka no a produci nada kultural.



Instalashon di Conseho di Asuntonan Cultural di Surnam pa ministro Drs. Eersel

De Afro-Antilliaan en zijn gemeenschap

door R. Doest

Wie is die Antilliaan?

De Antillen, een eilandrijk gebied, worden bewoond door afstammelingen van Afrikanen, Aziaten en Europeanen, terwijl de oorspronkelijke bevolking (de Indianen) bijna geheel verdwenen is.

Curaçao vormt op dit patroon geen uitzondering.

Onder Afro-Antilliaan verstaan wij de Antilliaan van geheel of gedeeltelijk Afrikaanse afkomst.

Hier op dit eiland woont de op Curaçao geboren Afro-Antilliaan samen met Portugezen, Surinamers, Bovenwinders, West Indiërs, Joden, Protestante blanke Curaçaoënaars, Libanezen etc.

Terwijl al deze groepen een basis hebben, een gemeenschappelijke factor waardoor ze een „in-group" kunnen vormen, hebben de Curaçaosche Afro-Antillianen alleen hun geheel of gedeeltelijk Afrikaanse afstamming en een periode van slavernij gemeen.

En zoals we allen weten zijn deze laatste twee factoren eerder voor ons aanleiding tot verdeeldheid dan tot eenheid.

De Afro-Antilliaan

Deelt zijn taal met anderen.
Deelt zijn religie met anderen.
Deelt zijn nationaliteit met anderen.
Kortom hij is zo te zien de meest sociale groep in onze gemeenschap.

Het offer dat hij hiervoor heeft gebracht is zijn onderlinge saamhorigheid.

Alle andere groepen op Curaçao hebben een sterkere onderlinge band die hun beste eigenschappen heeft gebundeld en in hun voordeel.

Historie

Het wordt tijd dat de Afro-Antilliaan dit voorbeeld volgt en gezien zijn banden, (taal, religie, nationaliteit) met de andere groepen in de gemeenschap, zullen onze prestaties zeker de gehele Curaçaosche gemeenschap ten goede komen.

Het is daarom goed dat de Afro-Antilliaan iets meer weet van zijn eigen historie.

Onze geschiedenis begint in Afrika, meer dan 3000 jr vóór Christus.

Ten tijde van de Trojaanse oorlogen was Ethiopie al een bloeiend rijk.

Afrikanen behoorden tot een van de eerste volkeren, die metalen werktuigen gebruikten en uitgebreide bestuursvormen kenden.

In de 12e eeuw exporteerden Afrikanen ijzer naar Indië en Java.

In de 17e eeuw waren er al universiteiten waar rechten, letteren en chirurgie werden onderwezen.

In de 15e eeuw werd Afrika echter een slagveld mede door de Islam, die (op de terugweg in Europa) opdrong naar het zuiden en bestaande culturen vernietigde en stammenoorlogen ontketende. Dit tijdstip viel samen met het begin van de Europese slavenhandel in Afrika. De tragische gevolgen zijn ons allen wel bekend.

Deze historie tezamen met de slavernij is een historie die alle Afrikaanse afstammelingen *in Amerika* met elkaar gemeen hebben.

Of het nu de zwarte katoenplukker betreft in Alabama of de gekleurde suikerrietkapper in Brazilië, allen hebben deze historie gemeen.

Eén gevaar moet echter duidelijk onderkend worden: werden de slaven uit Afrika aangevoerd in grote verscheidenheid, uit totaal verschillende taal- en cultuurpatronen, de verscheidenheid onder hun afstammelingen in ons werelddeel is niet minder groot.

Wij zijn verspreid over een gebied vanaf Noord-Oost Brazilië, de Guyana en een gedeelte van Venezuela; de grote- en kleine Antillen, de plantagekusten van Colombia en Equador; de valleien van Peru; van Panama tot in Yucatan, langs de golf van Mexico tot diep in de Verenigde Staten.

Wij zijn verdeeld qua taal, geloof, en cultureel beïnvloed door diverse Europese landen.

Het is dus duidelijk, dat een broederschap alleen gebaseerd op kleur geen stand houdt, hiervoor is meer nodig zoals:

Het kennen van onszelf, onze zwakke en sterke zijden.

Het heeft geen nut anderen bijvoorbeeld te beschuldigen van discriminatie als wij zelf onderling het hardst discrimineren.

Iemand wordt bijvoorbeeld geen ingenieur of dokter omdat hij zwart is, maar omdat hij hersens heeft en er hard voor heeft gewerkt.

Richard Doest, de schrijver van dit artikel, is H.T.S.-er en ex-sekretaris van de Stichting tot bevordering van de Antilliaanse identiteit

Als een van onze Afro-Antillianen iets bereikt zeggen we, dat hij 'suerte' heeft gehad en we zijn bij voorbaat bereid om hem af te breken.

Dus eenheid krijgen en handhaven wij alleen door een juiste mentaliteit. Bij *alle* Afro-Antillianen.

Black Power

Bij de niet Afro-Antilliaan heerst een begrijpelijke vrees voor racisme van de kant van de Afro-Antilliaan.

We moeten dan ook verwachten, dat kreten als "Black Power" van die kant als gevaarlijk beschouwd worden.

Black Power is latent aanwezig op Curaçao. Het heeft geen nut te schreeuwen over „abuso": Als de Afro-Antilliaan als een blok stemt, is het probleem van de politieke macht voor ons opgelost.

Met de sociaal-economische machtspositie ligt het anders.

Hiervoor is behalve eenheid, kennis en kunde nodig. Ons streven moet erop gericht zijn dit zo snel en goed mogelijk te vergaren.

Onze plaats is hier, in deze gemeenschap.

Maar als wij niet voor onszelf opkomen, wie zal het doen?
En als we nu niet beginnen, wanneer dan wel?

Pas als we weten wie we zijn en wat we willen kunnen we met anderen een doeltreffende gemeenschap opbouwen.

Want wij zijn niet meer de slaven van de slavernij die onze voorouders heeft vernietigd.

◈

Bronnen:

1) The Afro-American in Trinidad & Tobago, artikel uit de Trinidad Guardian 9 maart 1969.

2) The middle passage - V.S. Naipul.

3) If not now, when? The many meanings of Black Power by D. Pantellee, Greenidge.

4) De gespleten samenleving in het Caraibisch gebied - Dr. H. Hoetink.

5) Documents of West-Indian history - Dr. Eric Williams.

NEGERGUERILLA'S

Thomas Cage was een Engelsman en een missionaris van de orde der dominicanen, die op een tijdstip in de 17de eeuw, zich te Cadiz inscheepte om naar de Filippijnen te vertrekken. Hij zou echter meer dan twintig jaren in Zuid- en Midden-Amerika blijven rondtrekken om later zijn ervaringen neer te schrijven in een boek dat in 1682 in het Nederlands is vertaald onder de titel: Nieuwe ende seer Nauwkeurige Reyse door de Spaanse Westindien. Het boek bevat enkele ogenopenmakende passages ten aanzien van negerslaven, vooral die in de stad Guatemala. Zo lezen we in boek

drie in een passage over deze stad het volgende: (voor het leesgemak vernieuwen we de spelling enigszins).

Zo kan men zeggen, dat het land van Guatemala volkrijk en daardoor sterk is (want het is zulks niet door wapenen en krijgsmunitiën) zo is het alleen door zeker soort van desperate negersche slaven, welke op de hoeven wonen waar men de indigo wint. Hoewel zij anders geen Wapenen dan een machete, dat een soort van korte lans is, hebben, waar zij het wilde vee mee jagen zo zijn zij toch zo desperatelijk kloekmoedig, dat zij de stad van Guatemala dikwijls hebben doen beven en de schrik in het hart van hun meesters hebben gebracht. Men vindt er onder hen, die een wilde stier, hoewel hij woedende ende razende is, durven aantasten; zij vallen op Crocodillen in de Rivieren aan en zij verlaten die niet voordat zij die gedood en aan het land gebracht hebben.

Uitvoerig spreekt onze missionaris ook over de winning en het gebruik van Ruku, dat hij met de nu nog bestaande naam Achiotte aanduidt. Belangrijker is echter de passage waarin hij ons een groep weggevluchte negers beschrijft, die, weggevlucht van de Spaanse plantages en zich schuil houdende in de bergen, een voor de stad Guatemala belangrijke havenplaats in bedwang houden. Hij vertelt dat deze negers gezegd zouden hebben, en herhaaldelijk nog wel, dat zij zich in die bergen ophielden om zich bij de Engelsen of Nederlanders te kunnen voegen, omdat deze hen in vrijheid zouden laten leven, wat de Spanjaarden niet deden. Een ijdele hoop?

De beschrijving van deze marronnegers zelf, die met die van Suriname en Jamaica ons een steeds beter beeld van de negerrebellie in deze periode geven, luidt als volgt: De spanjaarden vrezen vóórdat zij dat Gebergte gepasseerd zijn, niets zo zeer als tweeà driehonderd wilde negers, welke door het kwade onthaal dat men haar aangedaan heeft, uit Guatemala en de omliggende plaatsen gevlucht zijn; ze hebben hun meesters in de steek gelaten en zijn in die bossen teruggeweken. Ze wonen daar met hun vrouwen en kinderen en groeien dagelijks zozeer in aantal aan, dat al de macht van Guatemala en de omliggende plaatsen niet voldoende is om hun te bedwingen en onder de knieën te krijgen.

Vaak komen zij uit het bos te voorschijn; dan pakken zij degenen die de muilezels drijven aan; ze nemen hun wijn, kleren, ijzer en wapens af, zoveel als ze nodig hebben, maar zij doen de muilezeldrijvers geen kwaad, noch de slaven, die hun volgen. Integendeel, de laatsten vermaken zich met deze wilden, omdat ze immers allen dezelfde kleur hebben en in dezelfde staat van slavernij verkeren. Ook nemen deze bij deze gelegenheid dikwijls de kans waar om het voorbeeld van de wilde negers te volgen; zij voegen zich bij hen om op die manier aan hun vrijheid te komen, hoewel zij zich gedwongen zien in het gebergte en in de bossen te moeten wonen.

Minimale Hartstochten

DOOR F.M. ARION

Eerst wuivend en fluitend en neuriënd
als een open boek lig ik aan dit strand
als een open handdoek. De wind bladert over mij
ik ben gekleurd,
maar geen mens stelt belang in mijn schoonheid.

Alsof ik niet besta fluit ik voor mezelf uit, onhoorbaar
maar daardoor verstuift het zand onder mijn gezicht.

Dan smijt ik mijn stem als spiraal van vreugde
als twee wijde spiralen van vreugde overal om mij heen —
Hier lig ik nu te lachen om deze verrassing en om
mijn zelf dat zich daarnet aan de horizon inspande.

Dan ineens voel ik mij niet meer veilig. Ik voel
mij nog wel een sterke neger maar op een trieste
manier. Ik ben gezien
En een zoute angst stijgt op tot aan mijn ziel.

En ik verlang weer naar mijn Dochter die overal in de wind is.

Santander 1963.



Een van de boten van Craane; onafgebouwd maar wat een boeg!

Zie het artikel over Cola Debrot



De achterkant van Craanes laatste en onafgebouwd boot

Zie blz. 14

KUSHINA KU RUKU

E luna aki Ruku ta invita bo pa kushina i kome ku ruku dos plato krioyo masha eskesito. Esta:

KOMKOMBER STOBA DI PIA DI MONDONGO I KOMKOMBER STOBA DI KOKO

Tur e dos resetanan ku ta sigui ta pa kuater hende i bo ta kome e platonan ku *funchi blanku.*

KOMKOMBER STOBA DI PIA KU MONDONGO

Ingredientenan:

90 sen di komkomber.
1 pia ku mondongo.
1 sibojo largu.
1 tomati.
1 tiki netumuskaat.
1 liber di karni sá.
1 tiki seldu.
1 liber di rabu.
1 tiki manteka.
1 liber di batata.
Pa e hende ku ta gusta:
un tiki pika i un tiki suku.
RUKU.

Preparashon

Laba e pia ku mondongo; pone herebe. Ora ku e bira moli, bo ta laba e komkomber saka tur e pipitanan. Anjadi tomati, sibojo, netumuskat i un tiki manteka, seldu, karni sá i rabu. Pone nan kushina. Ora ku e komkomber ta un tiki moli, korta e pia ku mondongo pone un tiki di awa ku e mondongo a herebe aden den e komkomber; pone batata ku un tiki ruku i...... kla ta. Korda kome ku su funchi blanku.

KOMKOMBER STOBA DI KOKO

Ingredientenan

Tur e kos nan di aki riba, *salvo* pia di mondongo. Na logar di esaki bo tin awor un liber i mei di bestia chikitu. I tambe ta bin un koko aserka. Smoor e komkomber ku tur su kosnan aden, esta huntu ku e karni di bestia chikitu, sin lubida en especial bo Ruku. Raspa e koko.

Ora ku e komkomber bira moli bo ta primi (door di un panja i ku un tiki awa) e lechi di koko aden.

BON APETIT. I korda kome e plato aki tambe ku funchi blanku.

Werkers van Sint Maarten I

Terwijl men op Curaçao praat en staakt, schreven we de vorige keer, werkt men op St. Maarten. We waren in ieder geval verbaasd toen we hier, te Cole Bay, en wandelend in de richting van Marigot — men zij op St. Maarten voorzichtig met het spreken van Nederlands en Frans — een klein houten gebouwtje met „Unions hall" erop zagen.

Onze verbazing gold vooral het feit dat er voor dit kleine gebouwtje een aantal volksbussen stonden waarop stond: Union Tours. We herinnerden ons n.l. het gezeur van de taxichauffeurs op Curaçao, die maar niet kunnen ophouden te klagen, dat zij niets aan het tourisme hebben omdat „kapitalisten als de Maduro's", grote bussen kopen om touristen die vaak met schepen waarvan zij agenten zijn aankomen, zelf te vervoeren. Het wilde er bij ons nauwelijks in, dat het het kleine St. Maarten was gelukt het kapitalisme in dit opzicht een voet te haken. Maar de feiten liegen er niet om.

Julian Lynch, de jonge algemeen-secretaris van de General Workers Union van St. Maarten, die drie jaar bestaat — Lynch is twee jaar secretaris — openbaarde ze ons. De firma Maduro heeft het wel geprobeerd. Ze hadden zelfs de grote bus van *f* 15000 al besteld, waarmee ze al het tourverkeer op St. Maarten in de wacht dachten te slepen. Toen dit echter de General workers union waarin ook de St. Martijnse taxichauffeurs zitten, ter ore kwam, stapten ze naar Maduro's vertegenwoordiger en vertelden hem dat het spelletje niet door kon gaan. Ze boden zonder meer aan de bestelde bus cash te kopen als hij aankwam, een voorstel waar de firma Maduro blijkbaar niet onder uit heeft gekund.

Behalve deze grote bus (van de grootte van wat op Curaçao convooi heet) bezit de taxi-association op St. Maarten ook nog twee volkswagenbusjes en twee Toyota's. Het hele solidaire aspekt van deze associatie is dat deze bussen door de taxichauffeurs zelf om beurten worden gereden, waarbij ze dan normaal hun dagloon ontvangen. En als de bussen geen toeristen vervoeren, vervoeren ze kinderen van en naar school. Voorwaar een klinkend initiatief van St. Maartens General Workers union, die ongeveer vijfhonderd leden telt.

Waarom kan men op Curaçao niet tot zijn eigen coöperatieve tourservice komen? Misschien speelt het typisch Curaçaos individualisme onze chauffeurs in deze parten.

Dat de St. Martijnen van dit negatieve gevoel, negatief wanneer het organisatie belemmert, op het eerste gezicht niet veel last hebben, en ook geen last hebben van chauvinisme zoals bijvoorbeeld op Aruba en in mindere mate ook Curaçao, blijkt uit het feit, dat van de 500 leden van hun bond, 200 uit het Noorden komen, zoals de echte St. Martijn de zgn. Franse kant van het eiland noemt.

Hun grotere commonsense valt ook op bij de busschauffeurs, al weten we niet of ze in discipline beter zijn dan onze buschauffeurs, die eigenlijk geen diensten onderhouden in de ware zin van het woord, maar zo'n beetje over het eiland rondrijden als ze er zin in hebben. Hierom alleen al zou men moeten overwegen, de busdiensten in grotere mate overheidsdiensten te maken. Daarbij komt nog dat einde-

lijk eens een eind moet komen aan plotselinge onverwachte en onredelijke verhogingen, waartoe de buschauffeurs zich laatstelijk hebben laten verleiden. We hebben net zo min iets aan economie verstorende zwarte kapitalisten als we iets hebben aan blanken, die hetzelfde doen. (De blanken kunnen in dit geval gevoeglijk de drie dagbladen zijn, die elkaar nodig hadden om een on-tijdige, bruske en onredelijke verhoging van gemiddeld 15% zowat te introduceren, en ongedeerd te blijven ook nog. Dit laatste is het meest erge, dit ongedeerd blijven, want het wijst zonder meer naar de free-for-all economie die al tijden op de Antillen bestond en waarin we dachten dat 30 mei verandering zou brengen. Het wijst terug naar een bende.

Om terug te komen op de grotere commonsense van onze St. Martijnse buschauffeurs, zij onderhouden hun busdiensten niet met grote sleeën van Amerikaanse auto's, die inderdaad golven van benzine gebruiken, zoals op Aruba en Curaçao, maar met de wat benzineverbruik betreft goedkopere volkswagenbusjes. Behalve een bezuiniging betekent dit natuurlijk ook een winst in vervoerruimte, die niet alleen de chauffeurs zelf, maar ook de busrijdende bevolking, zeker op de spitsuren, ten goede zou komen. We moeten dus op Curaçao met mooidoenerij, een ziekte uit de koloniale tijd overigens, ophouden, om werkelijk iets te doen. Trouwens, onze chauffeurs, zowel taxi- als buschauffeurs hoeven niet met benzine te blijven rijden, als dat duur is, omdat we menen, dat service-auto's vaak op diesel plegen over te schakelen.

x x x

Met dit alles willen we niet suggeren, dat alles op de Bovenwinden rozengeur en maneschijn is. Verre van dat, al zijn ze wat natuurschoon betreft indrukwekkend zonder meer. Maar het bestuur op deze eilanden lijkt ons zo hemeltergend slecht, dat we vinden, dat de mensen daar het natuurschoon waarin ze leven, eigenlijk niet verdienen. Al dateert ook dit euvel van slecht bestuur weer uit de koloniale tijd in de eerste plaats.

Een bewijs voor dit slechte bestuur is op zich al het feit, dat in de koloniale tijden, de gouverneur van de Nederlandse Antillen deze prachtige eilanden, maar één keer in de zes jaar aandeed. Het bestuur op deze eilanden zou niet beter zijn, als hij ook dat ene bezoek in de zes jaar achterwege had gelaten. Daarnaast is het feit, dat de landsdiensten op St. Maarten in de meeste gevallen niet, en als ze er zijn, ook maar zo zo zijn. Terwijl de inspectie van onderwijs op Aruba wél een afdeling heeft, heeft St. Maarten geen permanente inspectie en is de inspectie die men er krijgt ook zo'n eens-in-de-zes-jaar geval. De achterlijkheid op het gebied van onderwijs is zo toegenomen, dat een delegatie-inspecteurs, die de Bovenwinden onlangs bezocht, praktisch het hele systeem van klassen heeft moeten afschaffen, ter plaatse, omdat dat toch eigenlijk niets meer inhield. Ze vonden, dat de kinderen wel in een bepaalde klas zaten, maar dat hun prestaties klassen lager daar onder bleef. RA RA hoe komt dit?

DIT KOMT DOOR HET ONTBREKEN VAN INSPECTIE TER PLAATSE. Indien ons onderwijs Antilliaans heet, en zolang daar sprake van kan zijn, moet het peil van het onderwijs, op alle de zes eilanden even hoog zijn, want net zo min als we Armen en Rijken scholen, A en B scholen willen, net zo min willen we ook A. en B.-eilanden. De afdeling Cultuur en Opvoeding, ook een landelijke instelling is er natuurlijk ook niet. Wel is er natuurlijk het alomvertegenwoordigde C.C.C. in dit geval: C.C.M. dat nu net in handen van landskinderen — St. Martijnen — is overgegaan. Maar we juichen niet te vroeg. De periode Drs. J. Abraham in het C.C. (Curaçao) heeft immers geen jota aan het beleid van dit euvel veranderd. Zodat we hopen, dat de landelijke culturele instelling als het Cultuur en Opvoeding, dat als landsinstelling ook de culturele verantwoordelijkheid voor St. Maarten heeft, acte de présence gaat geven.

En deze acte de présence is nodig niet in het minst op het gebied van de kinderbescherming, de zorg voor het verwaarloosde kind en dergelijke. Zeggen de St. Martijnen, hetgeen ze niet twee keer hoeven te zeggen, voor we het geloven: „Steeds als we onze kinderen op landelijke instellingen op Curaçao willen plaatsen, horen we dat ze vol zijn". En zeggen wij, ze zijn natuurlijk vol met Curaçaose kinderen. Dit wordt natuurlijk nog erger als de Charitas-instellingen als Scherpenheuvel ophouden te functioneren, waarover zeer veel sprake is. Dan komt er geen Bovenwinder meer op Curaçao. Dan zal het helemaal tjokvol wezen.

En er is geen afdeling voor vleeskeuring op de Bovenwinden, terwijl volksgezondheid in laatste instantie, een landelijke aangelegenheid is.

Jesus, er is zoveel niet op St. Maarten. De wegen zijn zo slecht, dat ze vooral in de regentijd, gaten als zeeën vertonen. Ja, zouden we in een zin St. Maarten moeten samenvatten, dan kunnen we niet anders zeggen dan: Het eiland van de prachtige heuvels en de diepste gaten. En we zouden dit laatste graag willen weglaten. Tegenover de mite, dat de Antillen de beste wegen in het Caraïbisch gebied hebben of iets dergelijks, voelen wij ons beschaamd als we op de St. Martijnse wegen rijden. Men krijgt de indruk, dat St. Maarten nog nooit een wegeningenieur heeft gezien, of eigenlijk dat deze mensen niet bestaan. En dan, de wegen moeten ook nog breder zijn.

En St. Eustatius heeft nog steeds geen vliegveld. Ach ja, de Nederlanders die maar één ding boven alles vrezen, ongemak, hebben het weer gedaan. Waarom zouden ze zich in ongemakkelijke zeilboten wagen om te trachten van deze eilanden iets te maken, als ze hier op de Benedenwinden rustig konden blijven klunge-

(Vervolg op blz. 8)

EEN SLIMME NEGER?

Nu we toch met Thomas Cage bezig zijn...... hij vertelt ook een zeer curieus verhaal van een „zeker rijk neger, die op een plaats Aqua Caliente woonde, in zijn eigen hoeve nog wel; men achtte hem zeer rijk en hij onthaalde alle reizigers die bij hem kwamen zeer wel. Men geloofde evenwel, dat dit alles, en dat is het merkwaardige, niet zozeer van zijn hofstede afkomstig was, van zijn bestiaal en van zijn fijne kazen, zoals Cage schrijft, maar een verborgen schat, hem alleen bekend. Men heeft hem, schrijft Cage, voor de koninklijke audiëntie doen dagvaarden, maar hij heeft steeds ontkend, dat hij daarvan enige notie had. Hij placht te antwoorden, dat hij een goede meester had gehad toen hij jong was, dat hij door grote spaarzaamheid zichzelf vrij had kunnen kopen, en daarna een klein huis om in te wonen en dat God hem daarna de middelen had gegeven om zijn kapitaal te vermeerderen. Wellicht een Nanzi?

(Vervolg van blz. 7)

len? En van dit soort bestuur worden wij weer de dupe, omdat we de luiheid van de Nederlanders bijna automatisch hebben geërfd. En ik zeg luiheid. Maar zelfs luiheid en gemakzucht hoeven geen excuus meer te zijn, omdat men nu over vliegtuigen beschikt, die binnen twee uur de afstand Benedenwinden—Bovenwinden vliegen.

Wat we moeten doen is van onze vliegtuigen onze treinen te maken, willen we een begin maken met inhoud te geven aan het historisch feit, dat de Antillen zes eilanden vormen, drie beneden de wind en drie boven de wind.

Het idee, dat de Bovenwinden een soort strafkolonie zijn, een soort veraf gelegen begraafplaats, is volledig achterhaald, al blijft het helaas op een voor deze eilanden schadelijke manier in het geheugen hangen. Bovendien liggen deze eilanden prachtig centraal in het geheel van Caraibische eilanden, waarmee wij in de toekomst grotere verbondenheid moeten zoeken dan totnogtoe het geval is geweest.

Verder is alles duur op St. Maarten, bouwmaterialen, huishuur, kleren, eten enz., een bende eigenlijk. Een smokkelaarsbende zouden we haast zeggen, ware het niet dat het eilandgebied de Bovenwinden praktisch vrijdom van belastingen heeft. Ra ra, hoe kan dat. Ongetwijfeld speelt een zekere monopolisme de Bovenwindse consument hier parten. Als een produkt schaars is, wordt het duur. Ook als er maar één persoon is die het verkoopt, en die niet bijzonder fatsoenlijk is. En men verdedigt zich uiteraard met de mite van het moeilijke vervoer. En dat hoeft niet gelogen te zijn, maar dat het zo moet blijven, geloven we niet. Het is een kwestie van landsbelang, nu we eenmaal toch een Antilliaanse luchtvaart hebben, voor goedkoop vrachtvervoer te zorgen. Dit vervoer moet zo goedkoop worden, dat het voor een burger niet uitmaakt of hij zijn meubilair op Curaçao of op St. Maarten koopt. We hopen dat de heer Chance, minister van vervoer voor de Nederlandse Antillen en bovendien afkomstig van de Bovenwinden, van het een en ander nota neemt. Hij heeft het ten dele in zijn hand, een begin te maken met het scheppen van de Antilliaanse eenheid, die totnogtoe alleen maar in de schoolboeken heeft bestaan. Het vervoer tussen onze eilanden onderling, en dan bedoelen we alle zes, kan niet frequent en goedkoop genoeg zijn. Het is omdat we door de zee van elkaar gescheiden zijn, een kwestie van landsbelang. Even belangrijk is de kwestie van goederenvervoer, dat juist nu de hotelbouw op St. Maarten een hoge vlucht begint te nemen alleszins zinvol is. Begin met de aanschaf van twee grote goederentransportvliegtuigen voor de A.L.M. En er is misschien hier goedkoop aan te komen, als de Amerikanen zich werkelijk uit Vietnam terugtrekken. Er is aan te komen.

Zodat er meer redenen zijn behalve de humanitaire om voor vrede in Vietnam te pleiten. Tenslotte kan de A.L.M. natuurlijk ook altijd, indien het over te grote vliegtuigen beschikt, de grotere voor vracht ombouwen en kleinere voor passagiersvervoer aanschaffen.

BOVENWINDSE STEMMEN

Ons volgend nummer zal geheel gewijd zijn aan de Bovenwinden. Het zou kunnen heten, De Bovenwinden in perspectief. We zijn namelijk twee jaar geleden het verslag van een reisbeschrijving van Pater Wahlen in de Amigoe di Curaçao van 1916 tegengekomen van een reis naar de Bovenwinden die hij in gezelschap van Mgr. Vuylsteke maakte.

Het wordt dus: De Bovenwinden 50 jaren geleden. En het is belangrijk, omdat we met deze doorsnede in de hand, ons kunnen afvragen hoever we nu zijn met de ontwikkeling van deze gemeenschap, waarop deze pater, die werkelijk een hart bezat voor de Antilliaanse gemeenschap zo aandrong. Het feit, dat hij geheel bezeten is van de noodzaak voor de ontwikkeling, maakt hem lucide. Hij ziet overal en in alles mogelijkheid tot het ten bloei brengen van de Bovenwinden. Hij blijft koloniaal, zodat men het met sommige van zijn denkbeelden niet eens zal zijn en hier en daar lijden ze aan de bekrompenheid van het paternalisme.

Vaak echter zijn ze breed en helder en er zijn problemen waarvoor we geen beter oplossing zullen vinden dan de door hem gesuggereerde, waardoor we, zelfs als we het met zijn suggesties niet eens zijn, of niet volledig eens, ze toch altijd au sérieux moeten nemen. In één geval is deze suggestie bijna verbluffend. Het betreft de kwestie van veeltaligheid, waarbij de pater, door een analyse van integerheid meer dan een van wetenschappelijkheid er toe komt, te poneren, dat het beginonderwijs IN DE MOEDERTAAL moet plaats vinden. Een noodzaak waarvan sommige janussen nog nauwelijks enig benul hebben. En dan zijn we vijftig jaar later!

Een open oog heeft hij vooral ook voor de mogelijkheden van landbouw op de Bovenwinden die sindsdien zo ontiegelijk verwaarloosd zijn, ook bezit hij het begin van het inzicht hoe landbouw in de industriële opleving, een rol mee kan spelen. Het inzicht van de noodzaak van landbouw dus, waarvan men zo moeite heeft de Antilliaanse autorijdende, bioscoopbezoekende janussen van tegenwoordig te doordringen. En zo meer. Hij vertelt ons ook gewone leuke wetenswaardigheden. Zo bijvoorbeeld, dat men op al deze eilanden vroeger Ruku verbouwde, dat er op St. Thomas een groep mensen was, die papiamentu spraken, terwijl ze nooit een voet op de Benedenwinden zetten, dat onze rotstekeningen waarschijnlijk met Ruku gemaakt zijn en zo meer.

We geven U het eerste hoofdstuk, zodat U al iets van deze interessante reis kunt proeven. En ook opdat we in ons volgend nummer in medibus rebus kunnen beginnen. (Deze laatste term herinnert ons aan toneel. En als we tegenwoordig aan toneel denken, denken we in het bijzonder aan ons Antilliaans toneel, waar er nog geen aanstalten worden gemaakt om te komen tot datgene waar wij, zingende in de straten van Willemstad, nu dagelijks om schreeuwen: ER MOET EEN PERMANENTE ANTILLIAANSE REGISSEUR OP DE ANTILLEN KOMEN.



BRITANIA INC.

TELEFOON 12378 — 12678

Vendôme 1900

BREEDESTRAAT 37
PUNDA

PERFUMENAN
PANY'E MESA
REGALONAN
JOYERIA

AGENTE DI DOSHINAN **GIRAR PERREGAUX**

BOVENWINDSE STEMMEN

St. Martin, 11 Januari '16.

Laat ons beginnen bij het einde. Zondagmorgen 9 Januari zijn we op St. Martin aangekomen, na een reis van 12 dagen.

Vlug was de reis niet en daarbij zeer slecht vanwege stroom en tegenwind. We troffen het anders zoo mooi bij onze uitvaart op Dinsdag 28 December 1915. Dagen lang was de stroom sterk Noord geweest in de richting van Aruba, terwijl wij naar Bonaire moesten, maar God dank, tegen den middag van 27 December werd de stroom gebroken en keerde zich Zuidwaarts in de richting van Bonaire. Ons vertrek van Curaçao, eerst bepaald op dienzelfden dag, werd uitgesteld tot den volgenden middag. Gelukkig bleef de stroom goed, de zee was niet al te ruw en de wind stevig Noord-Oost.

Menig vriendenhand werd gedrukt, een goede reis ons toegewenst, en los gingen de kabels klokslag vier uur. De wakkere loods H. VAN DER HOEVEN sleepte de *Estelle* met een flink vaartje de haven uit tot vlak achter het fort *Amsterdam* in volle zee. Nog een blik op het heerlijk panorama van onze havenstad, schitterend met frissche, vroolijke kleuren in vollen zonnegloed. O, wat is onze stad mooi gelegen hoe sierlijk breidt ze zich uit tegen de bergen, met welk een trots opent de haven den doorgang zelfs voor de grootste schepen midden door de straten der stad. Onze haven is onze hoofdstraat en we wenschen daarin ook het drukste verkeer.

De *Estelle* schoot weg als een vallende ster, als een pijl uit den boog en voerde ons vlug langs Pietermaai, Pen ,Vianen, Koraal Specht, Jan Zoutvat den millioenenberg van Sta. Barbara tegemoet. Toen we tegenover de Fuikbaai kwamen, werden daar de lichtjes ontstoken en liep het tegen half zeven. We konden nog juist onderscheiden, dat het al een aardige verzameling wordt van groote loodsen en kleinere gebouwtjes, een heel dorp op zich zelf. Moge de phosphaatmijn van Sta. Barbara nog jaren lang goud opbrengen aan de aandeelhouders en veel werk verschaffen aan onze bevolking.

Sta. Barbara was de eerste hulp in den nood om ons over het doode punt heen te brengen, de phospaat-ontginning is een groote zegen geweest in de droge maanden voor de buitenbevolking van het tweede district. Veel honger werd er door voorkomen, in sommige families een begin van welvaart gebracht. De directie van *Sta Barbara* is uitstekend; de Heeren toonden zich immer bereid te luisteren naar redelijke wenschen en verlangens van het werkvolk, terwijl zij zelfs tegemoet komen aan de bevolking bij het bereiden van eten of de verdeeling der werkzaamheden om de werklieden in de gelegenheid te stellen aan hun godsdienstplichten te voldoen.

Het was zoetjesaan donker geworden en het souper stond opgediend.

Van de achttien eerste klas passagiers verschenen er maar drie aan tafel. Onze vriendelijke Kapitein, D. VAN DER POEL nam de honneurs waar en bediende ons persoonlijk. Had de goede man de vriendelijkheid zoo ver gedreven, ons ook te voeren, dan hadden we misschien iets meer kunnen gebruiken, nu hadden we onze eigen handen te veel noodig om ons zelf vast te houden en het eetgerei af te weren. Het was een voortdurend geschuif van borden, lepels, messen en vorken, zoodat we met de grootste moeite wat thee dronken en een paar beschuiten knabbelden. Toen maar weer gauw naar boven.

En het was hoog tijd ook.

De eetsalon dient tevens tot slaapzaal, en nu hadden onze goede Zusters, 6 in getal, zich reeds een paar uur zoo goed mogelijk gehouden en waren op het dek gebleven om Mgr. VUYLSTEKE gelegenheid te geven ongestoord te soupeeren. Niet zoodra kwamen we echter boven of de zeezieke zusters zochten de kooien op. Voor de zes zusters waren er maar vier slaapgelegenheden in de salon. Aan de familie VEERIS met moeder en baby was een cabine afgestaan, terwijl de tweede voor den Apostolisch Vicaris gereserveerd bleef. Monseigneur stond er echter op, dat ook zijn cabine aan de Eerw. Zusters zou worden gegeven en besloot zelf den nacht op dek door te brengen.

De Oostpunt van het eiland Curaçao is zeer laag, vlak en donker.

Een vuurtoren op *Punt Kanon* zou geen weelde zijn. De scheepskapiteins oordeelen het zelfs noodzakelijk. Persoonlijk hebben we kunnen waarnemen, dat het licht van Klein Curaçao volstrekt niet tot de Oostpunt draagt. Als leek in 't vak zouden we dat lage, vlakke land, omgeven door riffen en rotsen, zeer gevaarlijk vinden in een donkere nacht. We hoorden, dat de meeste zeilvaarders des avonds of 's nachts niet tusschen Klein Curaçao en de Oostpunt door durven varen. Een vuurtoren op *Punt Kanon* zou de scheepvaart zeer veel ten goede komen, vooral de *„Red D"* booten en de kleine zeilers zullen er bij winnen.

Tegen half negen zagen we het licht van *Klein Curaçao*. De afstand naar Bonaire is zoo groot niet maar de vaart is daar niet veilig, zoodat de Kapitein toch wat verder uitwijkt om eerst tegen den morgen vasten koers te zetten naar de haven.

Wie zal de ellende beschrijven van dien langen nacht! Die nacht duurt op een zeilschip, bij gebrek aan goede verlichting, van half zeven 's avonds tot half zeven in den morgen, of twaalf volle uren. Vreeslijk lang! Bijna geheel hulpeloos en zonder bediening! De scheepsjongen PIETER deed zijn best, maar alleen kon hij het onmogelijk af.

Wat zullen die arme zieke Dames in cabines en kajuit verlangd hebben, naar een stoombootje, dat hen in vier uren overbrengt, terwijl nu de reis 17 uren duurde, en nog volstrekt niet tot de slechtste behoorde.

Maar de Heeren boven op het dek verlangden niet minder naar een betere scheepsgelegenheid. Aan slapen viel niet te denken, evenmin aan een schuilplaats voor regen en wind. De nacht was koud, de wind hield ons wakker en van tijd tot tijd kwam een regenbuitje onzen moed verwateren. Werkelijk, er behoorde moed toe vroolijk te blijven en tevreden in dien langen, kouden, donkeren, slapeloozen nacht. Tegen half een kwam het maantje ons gezelschap houden en stelde ons in staat elkander tenminste te zien. Van praten kwam niet veel, maar toch klonk van tijd tot tijd een gulle lach, als er een zeetje over kwam, of een deftige passagier met

stoel en al omkantelde en tegen de wereld sloeg.

Al hadden we soms pret, we voelden ons toch ellendig op dat zeilschip en zagen wel wat tegen de verdere reis op. Nog zes, zeven dagen als vastgebonden blijven aan 'n stoel, zonder zich te kunnen verroeren, blootgesteld aan zon, wind en regen op het dek, of aan onaangename geuren beneden in de kajuit, 't is geen plezierig vooruitzicht. We wisten toen nog niet, dat de reis bijna twee volle weken zou duren en dat het weer onstuimig worden zou en de zee opgezweept tot storm.

Neen, een zeilboot is geen vervoermiddel voor passagiers bij langere tochten. Hoe goed de Kapitein voor alles had gezorgd, hij kon z'n ruimte niet grooter maken en den opstekenden storm niet bedaren.

De stoomboot is noodzakelijk voor een reis naar de Bovenwindsche Eilanden. De tocht is te lang, de Caraïbische zee te vol en te open. Als we niet wisten, dat de Gouverneur zijn uiterste best doet om zoo spoedig mogelijk een stoomverbinding te krijgen zouden we onbeschroomd durven verklaren, dat het een schande is voor het Nederlandsch Gouvernement z'n ambtenaren per zeilschip te laten reizen.

't Is gewoon weg geen doen voor een fatsoenlijk mensch.

Ons eeresaluut aan onze Eerw. Zusters, die jarenlang dien tocht maakten zonder veel klagen.

Nu we het zelf hebben meegemaakt, komen we op voor het algemeen belang der passagiers, vooral die naar de Bovenwinden. Een reis per Gouvernementsschoener staat gelijk met een veroordeling tot cellulaire gevangenis, plus al de narigheid van zeeziekte in haar walgelijkste.

Dat mag en kan niet langer zoo. Het Gouvernement, dat zijn ambtenaren verplaatst, mag hen niet noodzaken gebruik te maken van zulk een onbeholpen middel van verkeer. Een man met vrouw en kinderen voelt zich eenvoudig wanhopig, als hij dagen lang opgesloten moet blijven in een kleine cabine en voor Dames is het onmogelijk op het open dek te zitten.

Best kunnen we ons begrijpen, dat er weinig liefhebbers zijn onder de jonggetrouwde ambtenaren voor vacatures op de Bovenwinden.

Een stoomverbinding zal het de Gouverneur heel wat gemakkelijker maken bij de verplaatsing van ambtenaren.

Een stoomverbinding is onder verschillende opzichten van koloniaal belang. *Sapienti sat.*

Maar genoeg de stoomboot komt, daar zijn we zeker van, we stellen het volle vertrouwen in ons diligent Bestuur.

Woensdag 29 December hadden we Bonaire vlak voor ons. Het weer was buiig en de zee ruw. Tot de zon op was, werd het langzamerhand beter en genoten we van de vaart langs de kust.

Wat is het daar duidelijk te zien, dat de zee de rots wegreet en afslipt. Langs den kant zagen we vlak boven het water rotsplaten hangen van een paar Meter breed. Hier en daar waren die rechtgeslepen platen afgeknapt en in zee gestort. De rots waar zij van afvielen toonde een steilen wand, alsof de brokken er met een scherp mes afgesneden waren.

Tusschen Klein Bonaire en de Playa door bereikte de *Estelle* haar ankerplaats; de zee is te ondiep bij den steiger voor een diepgaand schip en onze schoener ligt 13 voet diep.

De loods had de vriendelijkheid ons aan wal te roeien. Andere gelegenheden om naar wal te gaan schijnen niet te bestaan. Omstreeks negen uur waren we gearriveerd bij onze eerste landingsplaats.

Werkers van Sint Maarten II

Zoals de kranten onlangs vermeldden, is kortgeleden op St. Maarten door een groep jongere mensen een workshop gecreeërd, die zich voor eerst ten doel heeft gesteld, de fundamentele problemen van de Bovenwindse samenleving te bestuderen met de bedoeling uiteraard om daarna tot aktie te gaan en misstanden te corrigeren. Nummer één op het programma is 'Housing and Sanition', de gezondheidstoestand en de woongelegenheid op deze eilanden.

Ruku heeft met deze groep een avond een informele bijkomst gehad en is overtuigd dat de Antillen een nieuwe groep doelbewuste jonge mensen rijk is, die van plan zijn mede bij te dragen tot de opruiming van de Augiasstal, die de ten onrechte veel gevierde kolonisatoren ons hebben nagelaten. Dat de groep niet van plan is te wachten totdat ze klaar is met haar studiën om tot actie over te gaan, blijkt uit het feit, dat ze reeds nu ageert tegen het feit, dat twee hotels het strand vóór hun gebouwen voor het publiek verboden terrein hebben verklaard. Er kan hier sprake zijn van een merkwaardige parallel met het geval van Klein Bonaire (zie Ruku VI) dat degenen die Klein Bonaire kochten, meenden, het strand ervan voor het publiek verboden te kunnen verklaren. Het is in ieder geval een strijd, die niet alleen gestreden moet worden, maar ook gewonnen, opdat eens en voor altijd door hotelbouwers zowel als regeringen beseft wordt, *dat de stranden der zeer vrij zijn en vrij moeten blijven.* Ruku heeft hoge verwachtingen van de workshop St. Martin en hoopt geregeld verslag van hun verrichtingen te kunnen brengen.

Après nous, le déluge

DOOR E. ROT

(De twee eerste stukken van dit verhaal verschenen in Ruku V en VI)

— Je hebt het vandaag weer aardig gefikst, zei Lies. De daf snorde driftig over de weg. Als je zo doorgaat zet hij ons ook op een goede dag op straat. En wat zou dat, antwoordde Carmelo. Wij verdienen toch allebei. We kunnen best een huis betalen.

Luister nu eens, Melo. Je weet best dat wij op deze manier behoorlijk kunnen sparen, voor als wij terug gaan naar Holland. — Wie zegt jou dat we terug gaan? — Dat zeg ik. Je denkt toch niet dat ik mijn hele leven op deze verlaten rots zal slijten? Als jij niet terug wil, ga ik wel alleen. — Zo zo, ik moet zeggen dat wij wel een ideaal huwelijk hebben. Ieder zijn meug, de rest kan barsten. Zie je niet in, dat hier nog zo veel te doen valt? De mensen hier zijn geestelijk aan het verpauperen, en ik, landskind, draai ze de rug toe, laat ze in de steek, alleen omdat mijn lieve vrouw terugwil naar het kikkerland. Amsterdam, driehoog, achterkamertje. Ideaal hoor, maar ik heb liever de zon, frisse lucht en de vrijheid. —

— O.K. Dat is de idealist weer. Wat denk jij hier te kunnen doen voor die mensen. Wil je in de politiek? Ik zie je al op het podium, zwaaiend en schreeuwend als een gek, net als de vent van gisteravond. Soms geef ik je vader groot gelijk. A propos, wat heeft hij eigenlijk tegen mij? Hij zegt geen woord tegen me. Ben ik misschien niet blank genoeg voor jullie familie? — Schei daarover uit — Carmelo trapte woest op de rem, zodat ze bijna tegen de voorruit vloog. Hoevaak heb ik je niet gezegd om niet daarover te beginnen?

— O.K., O.K. Melo. — Ze legde een hand op zijn schouder. Hij staarde nors voor zich uit.

— Maar nu serieus, wat heeft shon Felix nou tegen me? — Hij houdt niet van Macamba's, dat is alles. Hij haat alles wat uit die hoek komt. Hij kan zijn redenen hebben, maar ik ken ze niet. — Carmelo sprak opeens erg bedaard. Maar jij moet je gewoon aanpassen en nooit er tegen in gaan. Misschien gaat het op een goede dag wel over.

Maar om op ons gesprek terug te komen, ik voel dat ik hier nodig ben. Er is een altijd knagende drang in me om mij in te zetten voor de vooruitgang van mijn volk. Hoe, dat weet ik niet, maar er moet een manier zijn. Ik geef het toe, de gemakkelijkste weg is de politiek. Maar de mensen lijken tegenwoordig zo veranderd. Het schijnt net alsof zij niet meer voor rede vatbaar zijn. Alles wat ze willen is aggresiviteit, het aanvallen van alles wat hen nog kan herinneren aan vroegere tijden, ik bedoel de slaventijd.

Ik geef hen daarin groot gelijk. Het was rot. Maar toch zijn het niet de ouderen, die toch de laatste stuiptrekkingen van deze tijd gekend hebben, die rebelleren. Het zijn hun kinderen.

Hij sprak nu op bedaarde toon. Zo luisterde ze graag naar hem. Ze waren nu op de parkeerplaats van de beachclub aangekomen en Lies monsterde de auto's, om te weten wie er allemaal al waren. Carmelo praatte rustig door. Binnen zouden ze niet de gelegenheid krijgen om dit uit te praten.

— Neem nou het geval van zojuist. Stel dat die Dientje een jonge zoon had, die het hele voorval had gezien. Zou de wijze waarop hij zijn moeder zag behandelen niet een diep litteken hebben nagelaten? De moeder vond alles normaal. Het was niet de eerste keer dat vader uit zijn slof schoot. Maar de zoon zou dit bewaren en zijn tijd afwachten om wraak te nemen. Deze dingen gebeuren dagelijks in vele herenhuizen op het eiland. Die volksmenners weten dat en benutten het. Ik ben bang voor de uitbarsting —.

Lies maakte aanstalten om uit te stappen. Het was ondraaglijk warm in de kleine wagen. Het was haar idee geweest de daf aan te schaffen. Carmelo wou direkt zoals iedereen een grote amerikaanse slee aanschaffen, maar zij had hem weten te overreden het een beetje zuinig aan te doen. Als ze later terug gingen, iets waar ze zo goed als zeker van was, dan zouden ze een grote villa kunnen kopen in Nederland. Een gulden van hier was twee Hollandse. De familie zou dan hun ogen kunnen uitkijken.

Zij gingen onder een palmboom zitten. Melo bestelde een pils. Lies nam een tonic.

Ach, het leven hier was niet gek, wel eentonig. Ze kwamen eigenlijk niets te kort, want Marcelo, de schipper bracht alles mee van het grote eiland. Kost en inwoning kregen ze gratis, want shon Felix was te trots om iets van zijn zoon. aan te nemen. Ze gingen geregeld naar recepties, waar je anderhalf uur gratis kon borrelen en eten. De groep waarin zij zich bewogen ging wel, maar het geroddel vierde hoogtij. Maar wat wil je op zo'n klein eiland. Eens ging ze toch terug. Je stompte hier gewoon af. Er was bv. geen gesprek dat niet over vissen ging, en als er iets was waar ze een hekel aan had, dan was dat. Het idealisme van Melo zou wel over gaan. Alleen moest zij deze kwestie niet al te veel aanroeren. Die smeerlap van zijn vader had in de meeste dingen wel gelijk, maar zelf leefde hij tegen zijn principes. Hij eiste respect, maar gaf het zelf niet.

Op de koffievisites die ze elke zaterdag aflegde, waren verhalen over de uitspattingen van Felix Lamour niet vreemd. Die man scheen oversekst te zijn. Momenteel liepen er drie dienstmeiden rond die zwanger van hem waren. Sommigen waren zelfs een weddenschap aangegaan, wie het eerst een kind zou krijgen. Affijn, zaterdag zou ze de uitslag wel te weten komen. Ze had iedereen gesmeekt om deze dingen voor Melo verborgen te houden, iets wat wonder boven wonder tot nog toe was gelukt. De gevolgen zouden immers niet te overzien zijn. — Je schijnt niet te luisteren, zei Melo. — O, Jawel, ga maar door.

— Soms is het net, alsof ik precies weet hoe die dienstmeiden en zo zich voelen.

— Kom nou, jij, de zoon van een welgestelde shon, zou dat weten, zei Lies smalend.

Nee, echt, ik heb je dit nog nooit verteld, maar toen ik op het grote eiland verbleef, was ik bij een zus van mijn moeder in huis. Nu scheen, ik ben er later pas achter gekomen, dat de familie van mijn moeder meer blank bloed in de aderen had dan die van mijn vader. Je lacht wel, maar

zij beschouwden dat als heel serieus. Ik werd daar als een complete kleurling behandeld. Ik was daar een soort manusje van alles. Zelfs als een van mijn neven had overgegeven, moest ik alles weer schoon maken. Mijn vader had dit nooit geweten. Maar sinds die tijd is een hevig verlangen in mij ontstaan om alles wat iets te maken heeft met discriminatie te bestrijden.

— Kom zei Lies. Laten wij iets gaan eten.

Binnen aan de bar zat het gebruikelijke groepje. De beachclub was de verzamelplaats van de elite van het eiland. Iedere dag, van 12 tot 1 uur, van 6 uur tot diep in de nacht kon je mensen zoals de directeur van de enige bank op het eiland, ambtenaren, onderwijzers, zakenlui, daar vinden, nippend aan de zoveelste borrel, gezapig pratend over saaie dingen. Deze levenswijze hadden zij zelfs als de beste uitgestippeld, en ze duldden geen inbreuk hierop.

— Ha, daar hebben wij de nonconformist — Wilkens liet zijn hand kletsend neerkomen op Melo's schouders. — Hoe staat het met de idealen? Het volgend moment was Melo in een geanimeerd gesprek. Het was wonderlijk hoe hij, direkt als hij zich in deze groep bevond van image kon veranderen. Hij was nu de zorgeloze onderwijzer, voor wie alle schoolzaken na 3 uur maar naar de maan konden lopen, getrouwd met een aantrekkelijke jonge vrouw, niet preuts, veel gevoel voor humor. Hij werd, toen hij pas aankwam, aarzelend in de groep opgenomen. Wie was hij? Een van die rijke stinkerds van hier, gesteld op vele plichtplegingen, of een joviale vent, die zelfs een grapje gemaakt met zijn vrouw kon waarderen? Met vele rondjes had hij zich binnen de groep gekocht, tot grote ongenoegen van Lies, die abnormaal zuinig kon zijn. Alleen de vrouwen wisten nog steeds niet wat zij aan hem hadden. Hij kon zo buitengewoon charmant zijn, maar zei altijd uiterst gereserveerd zei: „U". In de omgang met zijn vrouw was hij ook heel soepel, nooit jaloers, nooit achterdochtig.

Met veel moeite maakte Melo zich uit de groep los om iets te gaan eten. Diep in zijn hart verachtte hij zichzelf vanwege de comedie die hij elke keer moest spelen.

Was dit nou de room van het eiland, de pushing-power voor de welvaart? Toonbeeld van respect en eerbaarheid. Een bankdirecteur, die telkens zijn mond voorbij praatte, een hoge bestuurder die constant whisky zat te lurken. Voilá, dit is mijn eiland. Verbanningsoord voor gestruikelden, laatste rustplaats voor moegewerkten en invaliden.

Carmelo liet zijn blik langs het einder dwalen. Zij bevonden zich in een kom, aan beide kanten begrensd door hoge heuvels. Grote vlakten lagen hier te wachten op mensen, die misschien nooit zouden komen. Het eiland was arm, onvruchtbaar en droog. Zelfs het klein beetje groen dat er was werd door de geiten opgevreten. Moeizaam verbouwden de mensen hier wat mais, een morbide strijd om de dorre grond toch nog iets te ontfutselen.

En de mensen, die hun mond open moesten doen naar buiten, die de wanhopige hartekreet van dit volk op de hoofdeilanden moesten doen weergalmen, zaten hier dag in dag uit hun bloed met alcohol te vergiftigen. *Après nous, le déluge,* had een hoge piet eens tegen hem gezegd. Het zou warempel een grote weldaad voor dit eiland zijn. Ja ja had hij gemompeld, water is wat wij nodig hebben, veel water. Men had zich tranen gelachen om zoveel gevoel voor humor.

RUKU PASPOORT

Omslag:

J.M. Capricorne (reclamedeskundige) Piscaderaweg 118.

Druk:

Scherpenheuvel.

Redacteur-uitgever:

Frank Martinus.

Secretariaat:

Postbus 783:
Mej. Migdonia Maria, Karpatenweg 2.

Prijs p. num.: ƒ 1.50.

Abonnementsprijs voor 1970
ƒ 8,— per halfjaar

te storten op girorekening no. 375586 ten name van Ruku. (Bij vooruitbetaling).

Nieuwe abonnees ontvangen, zolang de voorraad strekt, na storting van het abonnementsgeld plus ƒ 4,50, de 6 nummers van 1969.

Banken:

Algemene Bank Nederland en Maduro & Curiel's Bank.

Abonnement voor Nederland (luchtpost)

ƒ 15,— Ant. Crt. (Zes nummers).

Ongesigneerde artikelen, gedichten, opmerkingen enz. zijn van Frank Martinus Arion.

De recepten in dit nummer zijn van een Curaçaose huisvrouw.

Ruku neemt werk aan in het papiamentu, Nederlands, Engels en Spaans, bij voorkeur getikt met dubbele spatie.

DE ONBEKENDE COLA DEBROT

Men zou kunnen vermoeden, dat Ruku in verband met de gebeurtenissen van 30 mei 1969 of beter, de daarop volgende verkiezingen, Cola Debrot speciaal had uitgenodigd zijn dialogen voor ons te schrijven. Zo'n frappante overeenkomst blijkt er uit de situaties en personen in zijn dialogen en de aktuele gedragingen van sommige Antillianen. Maar een schrijver schrijft zelden op bestelling. En zeker niet een ongeëngageerde schrijver als Cola Debrot, tot voor kort, wat paradoxaal moet klinken, gouverneur van de Nederlandse Antillen. Het feit, dat de dialogen van Debrot, die hij ongeveer twintig jaren geleden heeft geschreven, genoemde overeenkomst vertonen, kan alleen maar betekenen, dat Debrot zijn functie van schrijver, misschien het juist waarnemen en vastleggen van wezenlijke beweegredenen van mensen, goed heeft uitgevoerd. Het is een literaire verdienste, die eens te meer het bestaansrecht van de kunstenaar in elke samenleving, bestendigt. Dat de overeenkomst tussen de situaties van twintig jaar geleden, die Debrot beschrijft, nog bestaan, betekent evenwel ook, dat het ritme van ontwikkeling in deze samenleving bijzonder traag is. En dat kan erg zijn. Leve in ieder geval de samenleving, die in twintig jaar tijd, onherkenbaar verandert. Het trage ritme van ontwikkeling kunnen we Debrot (als schrijver) zeker niet aanwrijven. Misschien als politicus wel, maar dat is een andere zaak. Een zaak waar wij op dit moment niet ingaan.

We volstaan althans met te zeggen, dat we het gevoel hebben, dat indien Cola Debrot, voor een tweede gouverneurschap benoemd zou zijn, er weinig stemmen tegen zouden zijn geweest. Ook van de kant van degenen, die eventueel tegen het ambt van de gouverneur zelf zijn. Hetgeen dus wel iets zegt van Colá Debrot als politicus; hij schijnt als persoon belangrijker te zijn dan zijn ambt.

Wat voor een persoon is Debrot in werkelijkheid? Het is een vraag waar vooral in Nederland hevig mee is geworsteld, waarbij Debrot zijn mensen voor en zijn mensen tegen heeft gehad. Misschien meer voor dan tegen. Het is de vraag die wij zoetjes aan ook graag beantwoord willen zien. Zoals wij ook naar aanleiding van een andere grote zoon van de Antillen, Da Costa Gomez, deze vraag graag beantwoord zouden willen zien.

— „Weet je, zei Debrot, naar aanleiding van een van onze peilende vragen, — ruzies interesseren me niet. Ik weet me met opgewonden mensen geen raad. Ik betrap me erop, als ik naar opgewonden, ruziemakende mensen aan het luisteren ben, dat ik over heel andere dingen ga denken. Ruzies vind ik gewoon". Deze houding, deze *detachment* van de drukte van het lveen, dat als men er afstand van neemt, vaak humoristisch moet aandoen, moet te maken hebben met een pogen de gebeurtenissen in het leven in een groot verband te zien. Vanuit een standpunt in ieder geval, waarin al de stukken in elkaar gaan passen en waardoor het geheel van het leven overzichtelijk en duidelijk wordt.

Het afstand nemen van de dingen, verklaart de humor in Debrots werk en in zijn persoon, het verklaart ook zijn aan ons betuigde verbondenheid met een van de figuren uit zijn laatst gepubliceerde werk (Dagboekbladen uit Genève) en wel de Rus Alexej Wsewolodowitch. „Omdat, zegt Debrot, „voor deze Rus het leven doorzichtig is geworden". Zou dit uiteindelijk het streven zijn en zijn geweest van Cola Debrot, het zoeken en bezitten van dit doorzicht? Zo had je bijvoorbeeld, zegt telkens de Rus in Dagboekbladen uit Genève, (waarvan Debrot ons het laatste stuk ter publicatie in dit nummer heeft afgestaan), als hij zijn navrante beschrijvingen doet van vergane tijden en persoonlijkheden op drukke parijse pleinen. En het bezit van het doorzicht, dat ook inzicht kan zijn, blijkt hieruit dat de Rus *niet klaagt* over het niet meer aanwezig zijn van de persoonlijkheden en situaties die hij gekend heeft. Het leven, of zo men wil het lot, in zijn stroomlijnen van geboorte, leven en dood, en de andere zekerheden waartegen protest vooral ijdel aandoet, wordt geaccepteerd.

Que faire? Que faire? zegt de Rus zonder verslagenheid, aan het eind van een van zijn zwierige beschrijvingen. En Debrot sympathiseert met hem, neen, voelt zich verbonden met hem. Het is dus waarschijnlijk ook zijn eigen levenshouding of in ieder geval levensvraag: Que faire? Het is niet ónze houding, noch ónze vraag, maar we eerbiedigen hem zoals we elk ander standpunt van een ieder ander ten opzichte van het leven eerbiedigen. Met schrijnende kracht openbaart zich deze instelling in ieder geval in twee zeer heldere, hier voor het eerst gepubliceerde kwatrijnen van Debrot. Twee dingen blijken duidelijk uit deze kwatrijnen die we hoogtepunten vinden van de man, naar wie Antillens grootste literaire prijs genoemd is. Ten eerste dat het doorzicht waar het hier om gaat het scheppingsvermogen van de kunstenaar Debrot, en misschien van de kunstenaar in het algemeen, alleen maar ten goede komt. En dat helderheid en doorzicht, medeleven (medelijden) met de gemeenschap, vooral met de Antilliaanse gemeenschap, niet uitsluit. Integendeel. Maar het siert nu eenmaal de man, ook in zijn lijden, beheerst te blijven. En wat beheersing mede mogelijk maakt, is inzicht.

Frank Martinus.

Omtrent dit nummer, Mijn Zuster de Negerin en Craane

Wij beloofden in nummer III van ons blad, een interview met Cola Debrot. We hadden het interview inderdaad ook reeds in de hand. Het was een verslag op tape, dat een groep jongens van de middelbare school met de schrijver gehad hadden. Het was spontaan en er zat van beide kanten veel goodwill in, maar deze tape die de jongens oorspronkelijk in hun schoolkrant hadden willen publiceren, konden wij niet publiceren, althans niet in haar geheel, omdat ze voor haar lengte — ze duurt vier uren — te weinig nieuwe informatie bevat. En wanneer ze zou worden ingekort zou ze juist die talrijke persoonlijke

trekjes van de schrijver verliezen, die, wanneer men het gebrek aan informatie op de koop toe zou willen nemen, publicatie zouden rechtvaardigen. De schrijver was van dezelfde opinie en we zagen af van publicatie. Nu had Ruku zelf een nieuw interview met Cola Debrot kunnen hebben, maar we meenden hiervan af te moeten zien voorlopig, en te wachten totdat hij als gouverneur is afgetreden, omdat dat voor ons een waarborg kan zijn voor een ongeremder interview klimaat. Maar Debrot is schrijver nietwaar?

We vroegen hem dus gewoon om mee te werken aan Ruku. Uit de lange tape was het ondertussen aan G. Mambi (onderwijzer) gelukt op een charmant zakelijke wijze de belangrijkste levensfeiten naar voren te halen. Dit, met het feit, dat dezelfde Mambi ook een studie van Debrots gedichtenbundel bezat, die ons wel wat voor Ruku scheen, maakte dat we, eigenlijk op zeer natuurlijke wijze dus, aan een nummer konden komen, dat in hoofdzaak een Cola Debrot nummer is. We spreken van „De onbekende Cola Debrot" omdat het werk dat we hier naar voren halen, minder bekend is dan „Mijn zuster de negerin", zijn op het populaire af bekende debuutnovelle, en zelfs het meer bekende: Bid voor Camille Willocq.

Het treffend gedicht van Nicolas Piña, de in 1967 vermoorde Antilliaanse dichter en vriend van Cola Debrot is nog niet gepubliceerd geweest en ons door Debrot zelf ter hand gesteld. De bundels die door Mambi geanalyseerd worden zijn van gedichten geschreven tussen 1942 en 1946, hoofdzakelijk in Europa. Dan volgen twee dialogen, waarvan een in het papyamentu, Caminda di Cruz, van 1948 en voor het eerst gepubliceerd in De Stoep, onder hetzelfde pseudoniem: Chandi Lagun.

„Dialoog bij de Ruines" verscheen voor het eerst in El Dorado, een Surinaams-Antilliaans tijdschrift waarover men in de Encyclopedie van de Nederlandse Antillen meer kan lezen. Dan komen een reeks jeugdherinneringen, in 1937 geschreven en nooit eerder gepubliceerd. Het zijn, vertelde ons Debrot, de vroegste gedichten die hij in zijn papieren kon vinden.

Ze hebben en ook dat vertelde hij zelf ons, de invloeden in zich van Bertolt Brecht en Martinus Nijhoff. „Dagboekbladen uit Geneve", waarvan hier het laatste 'blad' wordt gepubliceerd (29-6-56) werd geschreven in 1956, verscheen in 1957 in het Nederlandse, literaire maandblad „Tirade" en werd in 1963 door de Bezige Bij in pocketeditie uitgegeven.

MIJN ZUSTER DE NEGERIN

Enkele punten uit het tape-interview waarover wij het hierboven hadden, willen we de lezer vanwege hun literair-historisch en ander belang niet onthouden. Het betreft ten eerste het bekende „Mijn Zuster de Negerin", dat tussen haakjes, behalve in het Engels ook in het Joegoslavisch is vertaald.

Gevraagd in het interview waarom hij het boek deze intriguerende titel heeft meegegeven, vertelde hij dat dit een opzettelijke reactie was op de golf van racisme, die in de dertiger jaren, toen hij het boek schreef, in het Duitsland van Hitler woedde. Wij menen dat deze achtergrond in de beschouwingen over het boek totnogtoe zeer weinig naar voren zijn gebracht.

Ten aanzien van het andere moeten we uitvoeriger zijn. Het vormt namelijk een kleurrijke episode in het leven van onze dichter-schrijver n.l. zijn vriendschap voor en verbondenheid met de Bonairiaanse botenmaker:

W. T. CRAANE

We zijn naar Bonaire gegaan, om in verband met ons Debrot nummer, wat couleur locale op te doen. Vooral om de Craane op te zoeken, waar Debrot in het hiervoren vermelde tapegesprek zo lang bij verwijlt. Deze Craane is nu een oude, zich al moeizaam bewegende negentiger, die op Playa Abau woont, dicht bij de plek waar Cola Debrot zelf geboren is. Trouwens in het huis waar Debrot zelf geboren werd woont nu een dochter van Craane met haar man. De zilverharige, nu fragiele Craane heeft het alleen over de boten, die hij in zijn lange leven gemaakt heeft, niet met gewichtige berekeningen, maar volgens een geheel eigen intuitie, welk laatste aspekt op Debrot vooral grote indruk heeft gemaakt. Hij heeft talrijke foto's laten maken van de romp, waarin inderdaad een zeer fijne lineatuur valt waar te nemen. Eén van deze boten vertelde ons Craane zelf, voer zo snel, dat hij slechts vier uur deed over de afstand Curaçao—Bonaire. Hij was zo snel overigens, dat hij een keer voor de haven van Curaçao als het ware vanonder zijn kapitein is weggevaren, en vernield is geraakt, niet lang nadat hij gebouwd was.

Het door Debrot veel gefotografeerde bootromp waar we het hierover hebben, staat op het erf van het huis van Craane. Het staat er sinds twintig jaar maar de kranige Craane, heeft de hoop nog niet opgegeven hem vóór zijn dood nog af te maken, al is er geen twijfel dat hij nu geen hamer en beitel meer kan hanteren.

Hij is er nog steeds van overtuigd, vertelde ons zijn dochter, dat hij de boot zal afmaken, als een zoon van hem, die ook al een lange tijd in Amerika is, terugkomt om hem met de bouw te helpen. IJdele hoop? Het is dus niet zeker, dat Craane zomaar over de wijde zee voor zijn huis staart bij wijze van afleiding, of dromend over de boten, die hij gebouwd heeft en die over de horizon voorgoed zijn weggevaren, of om tijdig de boot waar te nemen, waarmee zijn zoon uit Amerika moet terugkomen om hem te helpen zijn wellicht laatste produkt af te maken. En Debrot zelf zou zeggen: Maar wat is zeker?

Het schijnt vast te staan, dat Craane zijn intuitieve kunstenaarschap ten aanzien van de botenbouwerij, niet heeft kunnen doorgeven. En nu we het woord kunstenaarschap gezegd hebben, raken we ook aan de reden voor de grote sympathie die Debrot voor deze botenbouwer voelt. Het zou kunnen zijn, dat hij in hem een kunstenaar heeft herkend, ragfijn (en intuitief) zoals hijzelf een kunstenaar is. En kunstenaars kunnen veel doorgeven aan anderen, maar hun intuitie is uniek en persoonlijk.

En toch...... op de rede van Bonaire, te Playa Abau, is nogsteeds een Craane bezig. Papachi Craane. Het is een zestiger en neef van Kachi Craane, die we gezien de lijnen van zijn boten, graag de beroemde Craane zouden willen noemen, al hadden wij niet eerder van hem gehoord. En op het erf van deze Papachi Craane staat ook een machtige boot, die in enkele maanden afgemaakt kan worden, en dan ƒ 20.000 zal kosten. Bestaat er dus misschien een mogelijkheid de kunst van de Craanes tot een typisch Bonairiaans industrie te doen opbloeien? Het is laat, maar misschien nog niet te laat hiervoor.

Hiernaast:

De Endeavour, een van Craanes meesterwerken

Hieronder:

Een kleindochter van Craane, Cola Debrot en Craane





KENNISMAKING MET COLA DEBROT

door

GILBERT MAMBI

4 mei 1902. Op deze dag wordt te Kralendijk, Bonaire, een jongen geboren die thans de belangrijke positie van gouverneur inneemt, op Curaçao. Op Playa, zoals zijn eigen volksmensen de hoofdstad Kralendijk noemen, is hij geboren in een huis dat momenteel bewoond wordt door de laatste scheepsbouwer van dit eiland: Kachi Craane. Deze negentigjarige man staat bekend om zijn schoeners en balanders die hij zo voortreffelijk bouwde; een kunst die hij intuïtief aanvoelde en die hij niet op rationele wijze kon overbrengen aan degenen die het zo graag van hem wilden leren.

Nicolaas Debrot. Dit is zijn werkelijke naam. Voor zijn vrienden en voor de lezers van zijn boeken: Colá Debrot. Zijn vader, Jean Jacues Debrot, was een calvinist van Zwitserse afkomst en zijn moeder, Marie Clemence Nouel Imadriz, was van Frans-Venezolaanse afkomst. Zij was katholiek.

Op tweejarige leeftijd komt de kleine Colá met zijn ouders naar Curaçao. Het ouderlijk huis op Curaçao maakte deel uit van een reeks huizen in de wijk Cartagena, die later opgekocht is door het St.-Elizabeth Gasthuis. Enkele jaren later begint hij met het lager onderwijs op de Hendrikschool, die vooral in die tijd een Protestantse inslag had. Omdat zijn ouders voortdurend op reis waren, komt de achtjarige Colá in het internaat van het St.-Thomas College, waar het Spaanse element overheerste, een overblijfsel uit de 19e eeuw, toen het onderwijs voornamelijk werd geleid door Spaansprekende ballingen uit de Zuidamerikaanse republieken. Het St.-Thomas College werd omstreeks de eeuwwisseling overgedaan aan de fraters en zo kwam er zowel een Nederlandse als een Spaanse afdeling. De jonge Colá volgde de lessen op de Nederlandse afdeling. Frater Herman, een leraar van hem, ontdekt ook spoedig de aanstaande literator in hem. Elke vakantie bracht hij door op Plantage Slagbaai op het noordwestelijk deel van Bonaire. Hier liggen de plaatsen Washington, Brasil, Carpata en het nieuwe natuurreservaat.

Op twaalfjarige leeftijd gaat hij voor een jaar naar Caracas, wat volgens zijn ouders van belang was voor zijn algemene ontwikkeling. Hier in Caracas had hij veel familieleden, immers zijn moeder kwam er vandaan.

Twee jaar later — 1916 — vertrekt hij naar Nederland. In Europa woedde de Eerste Wereldoorlog en het was dan ook bepaald niet eenvoudig het lage land aan de zee te bereiken. De reis duurde twee maanden, aangezien het schip lange tijd werd vastgehouden in Lissabon, en daarna zonder bestemming heen en weer voer voor de Engelse kust. Uiteindelijk werd het schip door een Duitse onderzeeër naar België gebracht. Vandaar ging de nauwelijks veertienjarige Colá naar Nijmegen, waar hij op het gymnasium kwam. In 1921 begon hij zijn universitaire studie, die in 1927 een voorlopige afsluiting vond bij het behalen van zijn doctoraal rechten.

Hij was gedurende een korte tijd repetitor staatsrecht in Leiden, maar daarna begon zijn drang tot reizen en het opdoen van ervaringen te overheersen.

Van 1928—1932 reisde hij door Frankrijk en de Verenigde Staten en voorzag in zijn levensonderhoud door het schrijven van artikelen die merendeels werden verkocht aan een bureau in Parijs, dat artikelen van zg. „ghost-writers" kocht. Onder zo'n artikel kon later iedereen zijn naam plaatsen. Debrot was — zoals hij zelf zegt — blij, dat hij ze niet mocht ondertekenen met zijn naam. „Ik had ze meestal samengeflanst uit gesprekken op Montparnasse en lectuur uit de encyclopedieën op de Bibliotheque Nationale; het beste stuk werd met overtuiging geweigerd, omdat maar al te duidelijk bleek dat de auteur de gebieden die werden beschreven, nooit had bezocht; het ging over een reis van Curaçao naar Caracas......". Uit deze tijd dateert ook zijn kennismaking met de Californische Estelle Reed, met wie hij in 1936 in het huwelijk trad. Hij keerde in 1932 terug naar Holland en legt zich toe op de studie der medicijnen, om zich later in de psychiatrie te specialiseren. Na een intermezzo op Curaçao in de jaren 1935 en 1936, en in de Provence, Arles, Menton en Port Cros, in 1938 en 1939, behaalde hij in het begin van 1942 zijn artsdiploma. In deze jaren houdt hij zich intensief bezig met de letterkunde. De voornaamste werken van zijn oeuvre zijn in deze tijd ontstaan, nl. tussen de jaren 1930 en 1940. Van 1942 tot 1947, tijdens de oorlog dus, had hij een huisartsenpraktijk in Amsterdam.

Debrot had een assistent, een zekere dr. Klondijke, in werkelijkheid de schrijver Willem Frederik Hermans. Na de oorlog wou hij aanvankelijk zijn oorspronkelijk plan voortzetten en dus assistent worden in de psychiatrische kliniek bij prof. Van der Horst, maar in 1948 keerde hij toch met vrouw en zesjarig dochtertje naar Curaçao terug. In 1950 zegt hij zijn artsencarriere vaarwel en gaat zijn land dienen in verschillende ambtelijke en regeringsfunkties te Willemstad en te 's-Gravenhage. Hij was vervolgens direkteur van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen. In 1955 werd hij geeërd met de onderscheiding „Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw". Sinds augustus 1962 is hij gouverneur van de Nederlandse Antillen. Geen van zijn medestudenten en de anderen uit de vele milieus, waarin de jonge populaire Colá zich bewoog, niemand van zijn mede-juristen, mede-medici, mede-poëten, mede-prozaïsten, heeft kunnen vermoeden, dat de vrolijke Colá eens het gouverneurschap over de zes eilandjes in de Caraïbische wateren zou bezitten.

EVERYDAY'S specials.

King Choy *f* 5.—
Foo Choy *f* 4.—
Eat Choy *f* 3.—

◈

Each one a complete dinner.

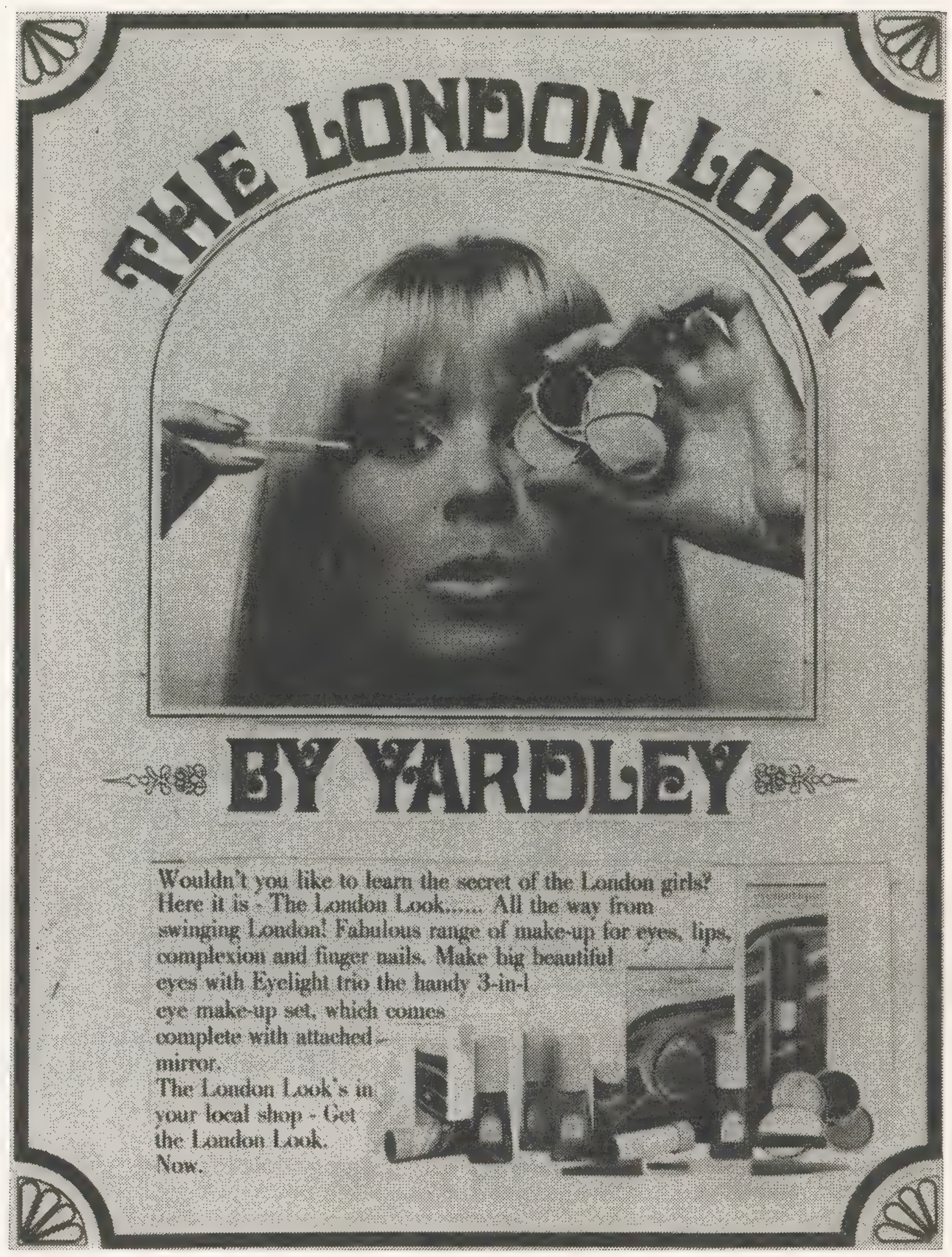
◈

Also NASSIGORENG

Special *f* **4.50**
and RICE TABLE *f* **5.—**

LIDO RESTAURANT

GOMEZPLEIN 4 — PHONE 11800



SEA-VIEW HOTEL

A HEAVEN OF REST FOR THE TOURIST
BEAUTIFUL OCEAN BEACH

*

PHILIPSBURG, ST. MAARTEN

Ahrend—Antilliana nv

Tel. 36058
36059
37057

tin tur kos pa skool, oficina i cas ...... por ejemplo :

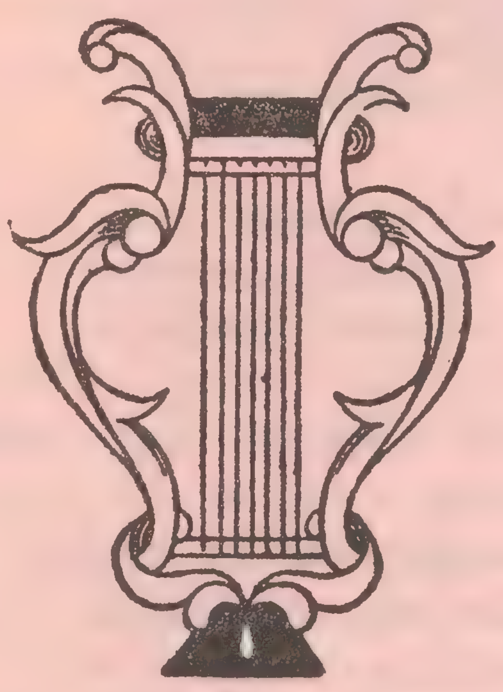
kant-en-klaar MEUBELPAKETTEN

kachi desde *f.* 59.—

Drie gedichtenbundels van Cola Debrot

DOOR G. MAMBI

In 1944 kwam de gedichtenbundel „Bekentenis in Toledo' van de pers. Deze dertien gedichten werden op „de handpers van de oude Zoutkeet" gedrukt en bij A.A. Balkema clandestien uitgegeven. Met deze bundel begint Debrot's romantisch-realistische periode. Deze romantisch-realistische werken zijn ontstaan nadat Debrot zich is gaan richten op levensvragen en zich ook actief met de letterkunde en haar stromingen is gaan bezighouden. In „Bekentenis in Toledo" is de dichter de zoekende twijfelaar of de twijfelende zoeker. Zijn verlangen dat tot nu toe aards van aard was, richt zich op de hemel, oftewel hemels heimwee komt in de plaats van aardse gebondenheid. Eigenlijk moet ik niet spreken van „plaats maken voor", want bij Debrot (de romanticus) is de kern van de problematiek juist het tegenover elkaar stellen van deze tegenstrijdige verlangens. Dit bovengenoamde „innerlijk duel" dat ons bestaan in „stormweer,



BEKENTENIS IN TOLEDO

NAVRANTE ZOMER

DE AFWEZIGEN

nacht en onraad" hult, wordt in „De stervende Kluizenaar" veroorzaakt door de Satan. In dit gedicht lukt het de dichter aan diens invloed te ontkomen, zodat:

> Stormweer, nacht en onraad overgaan
> naar hemelglans, waar het een eeuwige Mei is
> en waar de bloemige harmonie bestaat......

Zolang de ziel in het vlees zit, loopt zij gevaar ten prooi te vallen aan de macht van de duivel. In deze versregels schetst de dichter de toestand van de mensenziel vóór en na het verlaten van het lichaam. De tegenstelling speelt ook in deze regels een belangrijke rol, o.a. het woordje „nacht" ten opzichte van „hemelglans". We kunnen „nacht" opvatten als de weg waarlangs de ziel reist. Dit is de weg van het geloof. Wat is duisterder voor ons verstand dan het geloof?

Ook het doel waarnaar de ziel streeft, is duister.
God is voor haar die nog op aarde verkeert zeer onbegrijpelijk.
In „Bekentenis in Toledo" komt het religieuze element in het werk van Debrot naar voren.
Hij voelt zich steeds tot op de botten betrokken bij de tijd waarin hij leeft. Hij groeide op in de krisissfeer die de Weteuropese beschaving doormaakte. Het menselijk bestaan werd bedreigd door de ondergang ten gevolge van de onverzoenbare tegenstellingen. De poging van de dichter om een harmonische, zuivere werkelijkheid te scheppen mislukt. Deze ervaring veroorzaakt een gevoel van angst en wanhoop in hem.
Een gedachte waarvoor hij kan leven en sterven.
Hij die in God gelooft, kan proberen door gebed en contemplatie de bevredigende geestelijke rust te vinden. De dichter geeft zich op deze manier over aan een soort mystieke levensvlucht. Een ontvluchting van de werkelijkheid dus, die hem zowel angst en ontgoocheling bezorgt, in een zuiver geestelijk bestaan.

Deze drift tot mystieke ontstijging aan de aarde wordt echter doorkruist door een hartstochtelijke, sensuele drang naar de aarde. Het kán ook niet anders. De mens, Adam, stamt wel af van God, maar „Adam" betekent „man van de aarde". Iemand heeft deze dualiteit op de volgende wijze uitgedrukt: de mens leeft met zijn voeten aan de aarde en met zijn hoofd in de hemel.
Hij legt zich hier niet bij neer. In zijn geestelijke ontreddering zoekt hij naar een levensopdracht waaraan hij zich kan vastklampen.

De gedichten die in deze bundel staan afgedrukt zijn een neerslag van deze innerlijke strijd. Debrot openbaart hier het kernkonflikt van zijn persoonlijkheid,

> Die voorbestemd op Golgotha te hangen
> met legen lach of hese stem bespot,
> zich zo verdiepte in zijn zielsverlangen,
> dat hij zich uiteindelijk hief tot God —

De opvatting van het Christendom die hier gesuggereerd wordt, is zeer streng en onmenselijk. De dichter is er diep van overtuigd dat hij heel zijn leven zal moeten lijden voor de waarheid. Hij keert de werkelijkheid, het sociale leven de rug toe. Voortaan zal hij een stil, innerlijk leven teruggetrokken in zichzelf, pogen in dienst van zijn God. Een sombere, vreselijke God echter die de mens veroordeelt om mateloos ongelukkig te zijn hier beneden.

In deze bundel heeft Debrot zijn eigen gevoel in enkele beroemde figuren uit het Christendom geprojekteerd. Ik heb hier de gedichten „Veronica", „Maria's dood", „De verloochening van Petrus" en „Maria Magdalena" op het oog. Vanuit deze figuren ziet hij kans om de totale overgave aan God te benaderen.

Van bovengenoemde gedichten zal ik „Veronica" in extenso citeren:

Niet dat het Aangezicht dat ik aanschouwde,
toen ik het doek weer voor mijn ogen hield,
verwrongen was als van een zielsbenauwde
maakt, dat zijn beeld mij nimmermeer verliet.

Maar evenmin is het zijn zachtheid, die
mij van mijn noodlotsuur is bijgebleven,
want wat ik steeds opnieuw voor ogen zie
zijn slechts zijn ogen, even opgeheven.

Zij zagen mij zo aan als riepen zij
het woord, waarvoor mijn zinnen zijn bezweken
„Al lijkt het of ik in de wanhoop dreg

of dat ik mij tot de verworpenen reken,
Veronica, Veronica, de Weg
ben ik, Gods donker bloedend Teken.

Op het menselijk vlak is er voor haar geen hoop meer op enig heil. Toch zal het geloof in God haar enige steun en troost blijven in haar wanhopig isolement.

Een jaar later verscheen de tweede bundel van Debrot. De aantrekkingskracht van het verleden heeft hem met rust gelaten. Ook de mystieke drang naar het buitenwereldse is verdwenen. De dichter spreekt zich uit in dezelfde motieven als in de eerste bundel het geval was. Hij brengt zijn eigen levensgevoel buiten zich; hij objektiveert het in de gevallen die hij tot onderwerp kiest.
Buitensporige vormen van razernij en vernietigende drift worden geschetst in de gedichten „Dachau" en „Slang en Adelaar".

DACHAU

Als mensen met de mensenrechten spotten,
hoort men van de wanhoop'gen eerst het gillen,
maar weldra volgt de eeuwigheid der stilte,
die uitgaat van een veld bezaaid met botten.

En die hier verder aan een water rotten,
eens glansden hemelen in hun pupillen
en ook het voorjaar, dat de boom deed botten,
kon nooit het heimwee van hun harten stillen.

Op deze wijs, in 't grauwe dal der zuchten,
zijn onze vrienden met een snik vergaan,
terwijl wij 't enkel hoorden van geruchten

tegengesproken, nauwelijks verstaan,
uit kampen, ook na eeuwen niet te luchten
van 't misdrijf aan onschuldigen begaan.

De dichter beschrijft ons in de eerste strofe de verschrikkingen van een concentratiekamp: een massa, uitgehongerde mensen die alle hoop in het leven hebben opgegeven en weldra uitgeroeid zullen worden. In de tweede strofe schetst hij enkele tegenstellingen. De polariteit wordt uitgedrukt door de regels 5 - 7 en 6 - 8. „Botten" in regel 7 vormt tevens een tegenstelling met het gelijkluidend woordje in regel 4. Het ene homoniem suggereert het ontstaan van leven (in de natuur), het andere kondigt de dood van de dichter aan. De verontwaardiging van de dichter over het gebeurde blijkt ook in het taalgebruik. Hij spreekt van „grauwe dal der zuchten". Zijn ergernis wordt suggestiever nog verbeeld in regel 13 en 14.

De dichter schijnt geen rust te kennen. Zelfs in die schaarse ogenblikken van geluk, voelt hij het naderend onheil. Ook de liefde voor een vrouw biedt hem geen troost tegen de verbijsteringen van het bestaan. De laatste strofe van „Witte Bloesems" luidt:

Blijken van liefde worden uitgewisseld,
ofschoon wij zwijgen in het licht der maan,
omdat met woordengalm slechts wordt bedisseld
de eenzaamheid van ons bewolkt bestaan.

Zijn wereld is geladen; ze bergt springstoffen. Razernij en waanzin zoeken een uitweg, zoals in „Slang en Adelaar":

't Was in een oude Mexicaanse stad
met rondom pieken van een verre keten,
dat ik begreep, haast wenend, hoe bezeten
wij zijn, daar pijn aan onze harten vrat.

Men zag het oppervlakkig hun niet aan,
een valse glimlach speeld' op de gezichten
van wie gedwee hun bezigheid verrichten
of naar de verte staren in hun waan.

Pablo en Juan, of hoe zij verder heten,
zij leven als de weeldrige liaan,
die leeft buiten haar eigen medeweten,

totdat opeens in het benauwd bestaan
een woord vol boze gifstof wordt gesmeten
en legers, snood of groots, tot stof vergaan.

In de tweede en derde strofe wordt een zekere spanning, geladenheid gesuggereerd (vnl in de regels 7 en 8) die in de laatste strofe vrijkomt. De dichter wil hiermee zeggen dat zelfs in de ogenschijnlijk vreedzaamste mensen demonische krachten schuilen.
We worden van binnenuit bedreigd zonder dat zelf te beseffen. Hierdoor wordt ook het angstmotief veroorzaakt, dat in spookachtige beelden opgeroepen wordt in „Evacuatie der Gekken":

De zonderlingen waren voortgewandeld
de weg af van 't voormalig gekkenhuis,
in 't kregel landhuis staande, per abuis
door 't krijgsgewoel genadiglijk behandeld.

Van het beschoten dorp, met de oleander
en gevelpieken tussen melig geruis,
was enkel het voormalig gekkenhuis
van bleeke kleur en aanzien niet veranderd.

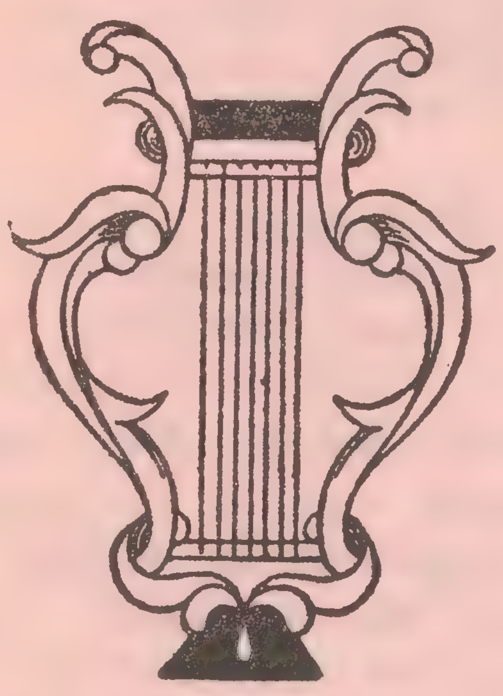
De groep, naar geest en lichaam krom,
zag zich opeens weerspiegeld in een water
en keek, als trage dieren, langzaam om

Zo stonden zij, rondom een ouden frater,
uitdrukkingsloos 't gezicht, zo bang, zo stom,
bij de verwoesting in den oorlogskrater.

Drie gedichtenbundels van Cola Debrot

DOOR G. MAMBI

In 1944 kwam de gedichtenbundel „Bekentenis in Toledo' van de pers. Deze dertien gedichten werden op „de handpers van de oude Zoutkeet" gedrukt en bij A.A. Balkema clandestien uitgegeven. Met deze bundel begint Debrot's romantisch-realistische periode. Deze romantisch-realistische werken zijn ontstaan nadat Debrot zich is gaan richten op levensvragen en zich ook actief met de letterkunde en haar stromingen is gaan bezighouden. In „Bekentenis in Toledo" is de dichter de zoekende twijfelaar of de twijfelende zoeker. Zijn verlangen dat tot nu toe aards van aard was, richt zich op de hemel, oftewel hemels heimwee komt in de plaats van aardse gebondenheid. Eigenlijk moet ik niet spreken van „plaats maken voor", want bij Debrot (de romanticus) is de kern van de problematiek juist het tegenover elkaar stellen van deze tegenstrijdige verlangens. Dit bovengenoamde „innerlijk duel" dat ons bestaan in „stormweer,



BEKENTENIS IN TOLEDO

NAVRANTE ZOMER

DE AFWEZIGEN

nacht en onraad" hult, wordt in „De stervende Kluizenaar" veroorzaakt door de Satan. In dit gedicht lukt het de dichter aan diens invloed te ontkomen, zodat:

> Stormweer, nacht en onraad overgaan
> naar hemelglans, waar het een eeuwige Mei is
> en waar de bloemige harmonie bestaat......

Zolang de ziel in het vlees zit, loopt zij gevaar ten prooi te vallen aan de macht van de duivel. In deze versregels schetst de dichter de toestand van de mensenziel vóór en na het verlaten van het lichaam. De tegenstelling speelt ook in deze regels een belangrijke rol, o.a. het woordje „nacht" ten opzichte van „hemelglans". We kunnen „nacht" opvatten als de weg waarlangs de ziel reist. Dit is de weg van het geloof. Wat is duisterder voor ons verstand dan het geloof?

Ook het doel waarnaar de ziel streeft, is duister.
God is voor haar die nog op aarde verkeert zeer onbegrijpelijk.
In „Bekentenis in Toledo" komt het religieuze element in het werk van Debrot naar voren.
Hij voelt zich steeds tot op de botten betrokken bij de tijd waarin hij leeft. Hij groeide op in de krisissfeer die de Weteuropese beschaving doormaakte. Het menselijk bestaan werd bedreigd door de ondergang ten gevolge van de onverzoenbare tegenstellingen. De poging van de dichter om een harmonische, zuivere werkelijkheid te scheppen mislukt. Deze ervaring veroorzaakt een gevoel van angst en wanhoop in hem.
Een gedachte waarvoor hij kan leven en sterven.
Hij die in God gelooft, kan proberen door gebed en contemplatie de bevredigende geestelijke rust te vinden. De dichter geeft zich op deze manier over aan een soort mystieke levensvlucht. Een ontvluchting van de werkelijkheid dus, die hem zowel angst en ontgoocheling bezorgt, in een zuiver geestelijk bestaan.

Deze drift tot mystieke ontstijging aan de aarde wordt echter doorkruist door een hartstochtelijke, sensuele drang naar de aarde. Het kán ook niet anders. De mens, Adam, stamt wel af van God, maar „Adam" betekent „man van de aarde". Iemand heeft deze dualiteit op de volgende wijze uitgedrukt: de mens leeft met zijn voeten aan de aarde en met zijn hoofd in de hemel.
Hij legt zich hier niet bij neer. In zijn geestelijke ontreddering zoekt hij naar een levensopdracht waaraan hij zich kan vastklampen.

De gedichten die in deze bundel staan afgedrukt zijn een neerslag van deze innerlijke strijd. Debrot openbaart hier het kernkonflikt van zijn persoonlijkheid,

> Die voorbestemd op Golgotha te hangen
> met legen lach of hese stem bespot,
> zich zo verdiepte in zijn zielsverlangen,
> dat hij zich uiteindelijk hief tot God —

De opvatting van het Christendom die hier gesuggereerd wordt, is zeer streng en onmenselijk. De dichter is er diep van overtuigd dat hij heel zijn leven zal moeten lijden voor de waarheid. Hij keert de werkelijkheid, het sociale leven de rug toe. Voortaan zal hij een stil, innerlijk leven teruggetrokken in zichzelf, pogen in dienst van zijn God. Een sombere, vreselijke God echter die de mens veroordeelt om mateloos ongelukkig te zijn hier beneden.

In deze bundel heeft Debrot zijn eigen gevoel in enkele beroemde figuren uit het Christendom geprojekteerd. Ik heb hier de gedichten „Veronica", „Maria's dood", „De verloochening van Petrus" en „Maria Magdalena" op het oog. Vanuit deze figuren ziet hij kans om de totale overgave aan God te benaderen.

Van bovengenoemde gedichten zal ik „Veronica" in extenso citeren:

Niet dat het Aangezicht dat ik aanschouwde,
toen ik het doek weer voor mijn ogen hield,
verwrongen was als van een zielsbenauwde
maakt, dat zijn beeld mij nimmermeer verliet.

Maar evenmin is het zijn zachtheid, die
mij van mijn noodlotsuur is bijgebleven,
want wat ik steeds opnieuw voor ogen zie
zijn slechts zijn ogen, even opgeheven.

Zij zagen mij zo aan als riepen zij
het woord, waarvoor mijn zinnen zijn bezweken
„Al lijkt het of ik in de wanhoop dreg

of dat ik mij tot de verworpenen reken,
Veronica, Veronica, de Weg
ben ik, Gods donker bloedend Teken.

Op het menselijk vlak is er voor haar geen hoop meer op enig heil. Toch zal het geloof in God haar enige steun en troost blijven in haar wanhopig isolement.

Een jaar later verscheen de tweede bundel van Debrot. De aantrekkingskracht van het verleden heeft hem met rust gelaten. Ook de mystieke drang naar het buitenwereldse is verdwenen. De dichter spreekt zich uit in dezelfde motieven als in de eerste bundel het geval was. Hij brengt zijn eigen levensgevoel buiten zich; hij objektiveert het in de gevallen die hij tot onderwerp kiest.
Buitensporige vormen van razernij en vernietigende drift worden geschetst in de gedichten „Dachau" en „Slang en Adelaar".

DACHAU

Als mensen met de mensenrechten spotten,
hoort men van de wanhoop'gen eerst het gillen,
maar weldra volgt de eeuwigheid der stilte,
die uitgaat van een veld bezaaid met botten.

En die hier verder aan een water rotten,
eens glansden hemelen in hun pupillen
en ook het voorjaar, dat de boom deed botten,
kon nooit het heimwee van hun harten stillen.

Op deze wijs, in 't grauwe dal der zuchten,
zijn onze vrienden met een snik vergaan,
terwijl wij 't enkel hoorden van geruchten

tegengesproken, nauwelijks verstaan,
uit kampen, ook na eeuwen niet te luchten
van 't misdrijf aan onschuldigen begaan.

De dichter beschrijft ons in de eerste strofe de verschrikkingen van een concentratiekamp: een massa, uitgehongerde mensen die alle hoop in het leven hebben opgegeven en weldra uitgeroeid zullen worden. In de tweede strofe schetst hij enkele tegenstellingen. De polariteit wordt uitgedrukt door de regels 5 - 7 en 6 - 8. „Botten" in regel 7 vormt tevens een tegenstelling met het gelijkluidend woordje in regel 4. Het ene homoniem suggereert het ontstaan van leven (in de natuur), het andere kondigt de dood van de dichter aan. De verontwaardiging van de dichter over het gebeurde blijkt ook in het taalgebruik. Hij spreekt van „grauwe dal der zuchten". Zijn ergernis wordt suggestiever nog verbeeld in regel 13 en 14.

De dichter schijnt geen rust te kennen. Zelfs in die schaarse ogenblikken van geluk, voelt hij het naderend onheil. Ook de liefde voor een vrouw biedt hem geen troost tegen de verbijsteringen van het bestaan. De laatste strofe van „Witte Bloesems" luidt:

Blijken van liefde worden uitgewisseld,
ofschoon wij zwijgen in het licht der maan,
omdat met woordengalm slechts wordt bedisseld
de eenzaamheid van ons bewolkt bestaan.

Zijn wereld is geladen; ze bergt springstoffen. Razernij en waanzin zoeken een uitweg, zoals in „Slang en Adelaar":

't Was in een oude Mexicaanse stad
met rondom pieken van een verre keten,
dat ik begreep, haast wenend, hoe bezeten
wij zijn, daar pijn aan onze harten vrat.

Men zag het oppervlakkig hun niet aan,
een valse glimlach speeld' op de gezichten
van wie gedwee hun bezigheid verrichten
of naar de verte staren in hun waan.

Pablo en Juan, of hoe zij verder heten,
zij leven als de weeldrige liaan,
die leeft buiten haar eigen medeweten,

totdat opeens in het benauwd bestaan
een woord vol boze gifstof wordt gesmeten
en legers, snood of groots, tot stof vergaan.

In de tweede en derde strofe wordt een zekere spanning, geladenheid gesuggereerd (vnl in de regels 7 en 8) die in de laatste strofe vrijkomt. De dichter wil hiermee zeggen dat zelfs in de ogenschijnlijk vreedzaamste mensen demonische krachten schuilen.
We worden van binnenuit bedreigd zonder dat zelf te beseffen. Hierdoor wordt ook het angstmotief veroorzaakt, dat in spookachtige beelden opgeroepen wordt in „Evacuatie der Gekken":

De zonderlingen waren voortgewandeld
de weg af van 't voormalig gekkenhuis,
in 't kregel landhuis staande, per abuis
door 't krijgsgewoel genadiglijk behandeld.

Van het beschoten dorp, met de oleander
en gevelpieken tussen melig geruis,
was enkel het voormalig gekkenhuis
van bleeke kleur en aanzien niet veranderd.

De groep, naar geest en lichaam krom,
zag zich opeens weerspiegeld in een water
en keek, als trage dieren, langzaam om

Zo stonden zij, rondom een ouden frater,
uitdrukkingsloos 't gezicht, zo bang, zo stom,
bij de verwoesting in den oorlogskrater.

In dit gedicht beschrijft Debrot de tocht van een troep krankzinnigen, die onder de leiding van een oude frater dwars door het oorlogstumult evacueren.
Wezenloze, domverwonderde dieren. Op de achtergrond tussen de verkoolde staken van de oleander en de geblakerde gevelpieken onveranderd de eendere gevel van het gekkenhuis.

Debrot zoekt de verzoening met het leven in de liefde. Dit mislukt, want de drift naar genot maakt een liefde naar geest en vlees onmogelijk.
Het liefdesspel blijft vluchtig, van voorbijgaande aard en laat de mens telkens opnieuw onbevredigd achter. In „Beauté Mortelle" zien we dit duidelijk:

Marmeren glans, ik geef er niet meer om,
de wellust van uw hals viel ik ten prooi.
Ik hield van amaryllen, half verstrooid,
vóór ik mij op uw lippenrood bezon.

De hitte van de Castiliaanse zon
wedijvert met uw rossen tooi.
De schoonste lelie voelt zich soms berooid,
omdat uw voorhoofd 't van haar blankheid won.

Maar voorhoofd, hals, lippen en haren blond,
eeuwige oorsprong mijner vreugd bevonden,
zij horen eens uw lijk toe, ijzig koud,

en 'k zit, mijn voorhoofd op uw witte sponde,
vertwijfeld, daar ik evenmin doorgrond
uw starren blik, die naar den einder schouwt.

Debrot weet heel goed dat hij door het schrijven alleen niet uit het probleem komt, maar toch heeft het schijnbaar zin deze onverzoenlijkheid tussen omringende wereld en menselijk leven zo nadrukkelijk vast te leggen. We laten nu de dichter zelf aan het woord:

Ik heb zo vaak gehoord, ik moet het laten.
Ik weet, van dichten comt mi weinig bate
Maar zeg nu zelf, wat moet ik anders doen?
Ik ben zo zielsbedroefd, zo gans verlaten.

Het eschatologische (leer der uitersten) type probeert al schrijvend inzicht te krijgen in zijn problemen en deze tot een oplossing te brengen.
In deze bundel blijkt dat dit niet altijd mogelijk is. Debrot is nl. diep overtuigd van de onverzoenlijkheid van de dingen. Zijn ideeën en de ideeënwereld om hem heen zullen steeds in botsing komen. Het enige wat hij kan doen en ook doet, is hiertegen klagend en morrend zijn stem te verheffen. Hij kan maar niet verlost worden van zijn angsten, ook niet als hij zich helemaal terugtrekt uit de buitenwereld en de vlucht neemt naar de schijnwereld van visioenen.
De laatste strofe van de „De Opiumschuiver" luidt:

Ik hoef niet meer conflicten te verzoenen,
al zie ik zuchtend, tussen mijn visioenen,
de oogen van de waanzin naar mij staren.

De dichter kent ook ogenblikken van bevrijding. In het gedicht „De Muze" wordt de mens verlost doordat hij zich bevrijd heeft van de verwarring van gevoel en roes en de moed heeft gehad de beklemmende angst en de diepste eenzaamheid te doorstaan.

Vóór het nieuw rythme vloeit, bereidt u voor
op de benauwenis der eenzaamheden.
Slechts wie de donkere uren heeft doorleden
vindt bij zijn Muze eindelijk gehoor.

Een oude wereld gaat in 't hart teloor
en haar verschijning, jarenlang beleden,
wordt, schoon gekoesterd, tegelijk gemeden,
voordat het licht der nieuwe „dagraad gloor"

Laat na naar roes of naar gevoel te dingen,
der Muze vleugelslag wordt men gewaar
in ijzige windvlaag van zielshuiveringen.

als oude melodieën wonderbaar
zich mengen met het onvergeetlijk zingen
der bronzen stemmen van het Nieuwe Jaar.

Ook in de vorige bundel heeft Debrot blijk gegeven van zijn eschatologische type. De drie Maria Magdalena-sonnetten illustreren dit. In het eerste sonnet beschrijft de dichter de aanleiding tot haar bekering:

Als de hartstochtelijke, ter zij gezeten,
het wijnglas heft, voor toast of zaligen dronk,
betreurt hij, wat hij onlangs heeft geweten,
dat Hij dit vocht voor Zijn discipelen schonk.

De „hij-figuur" uit dit gedicht vertegenwoordigt de demonische drift in de dichter. Hij doet een wanhopige poging om deze gedachte te verdringen; een duivelse vonk gloeit door zijn ogen. In het tweede sonnet van deze reeks verlaat Maria Magdalena hem en werpt zich wanhopig aan de voeten van de Gekruisigde in een kerk en bekent:

Ik kuste reeds met hartstocht bovenmate
den vreemdeling, tot ik van zijn blik opving
de sulfren vlam, het teken van den Duivel.

Ze is nu bevrijd van de verwarring van goed en kwaad, rein en onrein. Voorbij is ook de zorg, de hartepijn:

Als ik Zijn voeten was met balsem fijn,
vervolgens met mijn blonde tressen droog,
hoor ik voortdurend, zingend en omhoog,
de woorden van het zaligst refrein.

Van het laatste sonnet zal ik de laatste twee strofen opschrijven:

Maria Magdalena, vrouwtje, zie,
het wonder hier op aarde is geschied.
Zie hoe de wijn, waaraan je vreugd verbond,

als dieper vreugd, als donker bloed vervliet
en hoe het feest, waarop je werd bespied,
zijn hogen oorsprong in Gods licht hervond.

De dichter is erin geslaagd de onrust van de polariteit op te heffen door de wijn — het symbool van het Bloed — tot één Goddelijke oorsprong te herleiden.

In 1952 verscheen een dertigtal gedichten van Debrot onder de titel „De Afwezigen".

VERTREK

Wie weet moet men de wereldbol bereizen
alleen om zijn geluk te ondergraven.
Nog zien wij afscheidnemers trosgewijze
nablijven op een mat verlichte kade.

Straks zullen wij, van weemoed zwaar beladen,
de oude stad nog eenmaal zien verrijzen
om in de mist die hangt rondom de haven
te glanzen eerst, dan schimmig te vergrijzen.

Ik heb geen oog gehad voor zoveel dingen,
die ik alleen maar aanvang te beminnen
omdat zij nu voorgoed achter de kimmen
teloorgaan, waar ik, in herinneringen
die soms opflakkeren en dan weer dimmen
mensen en vogels steeds zal horen zingen.

De gevoelsbeladenheid van dit gedicht is ook aanwezig in de andere gedichten. Het is een gevoel van verlatenheid en heimwee. De hele bundel is als het ware een groot klaaglied, waarin de dichter de afwezigheid betreurt van wat hem dierbaar is.

In de volgende strofe is het de afwezigheid van zijn moeder, die hem doet wenen:

Mijn hart het doet zo zeer
Mijn moeder leeft niet meer.
Ik hoor haar stille wijs
al word ik oud en grijs.

In de prachtige verzen van „Kwatrijnen van de Verloren Zoon" geeft hij de situatie weer zoals die in „Mijn Zuster de Negerin" voorkomt. Hij komt na lange tijd terug op zijn geboorteëiland, terwijl zijn ouders inmiddels al overleden zijn.

Bitter klaagt hij:

Waarom heb ik u, eiland mijn, verlaten?
Waarom sloot ik mij aan bij de fanaten?
Terwille van lyriek en hersenschim
leef ik voortaan van havermout vol graten.

Behalve deze bundels heeft Debrot nog vele andere gedichten gemaakt. Ook heeft hij een aantal gedichten uit het Spaans en Papiaments in het Nederlands vertaald. Door het vertalen van Papiamentse gedichten in het Nederlands geeft Debrot aan een grotere, bredere kring de mogelijkheid van deze gedichten te genieten.

Het is begrijpelijk, dat het hem niet altijd lukt de juiste gevoelswaarde van het oorspronkelijke werk weer te geven. Naar het Papiaments van de Antilliaanse dichter Pierre Lauffer schreef hij: „De Slaaf spreekt" De laatste strofe luidt als volgt:

Wees tevreden. Je hebt je doel bereikt.
Nog één minuut en ik barst en sterf.
Maar de geschiedenis is nog lang niet uit.
De rekening wordt ingediend
ná mijn dood.

CAMINDI CRUZ

UN DIALOG NA CORSOW

PA CHANDI LAGUN

18 Maart, manesé di elección. Atardi band'i kwatoor. Lugá cu caminda di Santa Rosa ta dobla bai Santa Catarina, cu apenas un subida, i pa otro banda ta sigui recht na Montaña. Di autonan cu ta pasa de bes en cuando, tin cu ta hiba bandera national y otro bandera democrat. Den aire ya tin un tristesa, secu, sin compasión, sin lágrima. Na banda robés un botiquín. Aki rond hende ta weta algun paloe die kadoesji, wabi y otro mata chikitoe, toer sin flor. No tin muchu nubia i esunan cu tin ta casi sin moveción.

Perul cu ke krusa pa soebi seroe di Santa Catarina ta keda para. E ta weta Pascual saliendo foi botiquín.

PERUL: ki tal, broe. Ki donder bo ta hasi den botiquín. Ni un better nan ta doena aji.

PASCUAL: Leboemain better. Boso semper ta perde cabes si no ta koe better ta cu doktool, si no ta cu doctool ta cu pastool i sino ta cu pastool ta cu butisji di ron.

PERUL: (ta keda weta un poco pensativo) ai ai ta com'tasina Pascual. Pakiko sara bo curpa. Ta malu pa curason. Atamaki pará. Bo mes sa min' gusta e sonny boy riba bo cabes ej. E ta parsemi sumamente ridículo.

PASCUAL: sigur no, asina barbón a sinja boso.

PERUL: (no ta hasi caso di e chanza laf) ma esta hopi dia min' weta bo. Wel asina ba sali foi botiquín, mi di hej laga nos weta ki tal di nos paysano Pascual.

PASCUAL: (de repente su beis ta drecha) Jesus, bo tin razon primo, maske bo tun smeerlap eerste klas. Esta bon rato nos a pasa tempoe nan aja.

PERUL: si si bo ta korda dia nos ta traha na Motet?

PASCUAL: Bou Captain Newton.

PERUL: Esei tun macho, un homber toer afo.

PASCUAL: E joe sin salié, esei ta miembro di un partido horroroso.

PERUL: (di bon curason atrobe ta laga bula i ta bati lomba di su amigo bieuw) bon'ta korda K.N.S.M.?

PASCUAL: I na waf di Skalo i na Isla. Si, esei tabata tempoe e tempoe bieew n'ei.

PERUL: Mi ta korda cu tabo a sinja nos com traha dos dia di siman caba ganja malu pa bula pipa foi trabouw, anto gana double trahando pa otro hende.

PASCUAL: (cabes den biento) Sin duda mi te homber di mas dzijspaus di Corsow.

PERUL: (pensativo) I toch bo sa, primo, manera mi ta wetabo i manera mi conosebo ya toer mi bida, mi ta kere bo'n ta pensa semper manera mester ta.

PASCUAL: (beis a danja) Tend' un kos, sjouroe. Stop di frega. Koe bo ke bisa un koos bisé. No dal buelta. Ta ki bo ke meen?

PERUL: No consumi, paisano, papia cu calma. Bon ta corda kwater anj pasá cu ta tin un huelga na K.N.S.M.?

PASCUAL: Sigur mi ta korda esej i mas koos tambe.

PERUL: Wel laga otro koos boela.

PASCUAL: O kee.

PERUL: Bon ta korda koe na un cierto momento nan kera hisa nos plaka. Nos toer tabata conforme. Ma abo ker a sigui cu huelga.

PASCUAL: Pasobra mi ta tin razon.

PERUL: No pasobra bo ta tin razon ma pasobra ta extremista mes bo ta.

PASCUAL: No bon ta comprende nada. Nada nada. No ta extremista mi ta. Ta berdad i sinceridad mi ta busca. Mi ta busca nan full.

PERUL: Laga mi bisabo un cos Pascual. Bosabi kiko e palabra full ej ta nifica na Ingles? "Fool" ke meen hende loco.

PASCUAL: Anto bo ke meen cu ta hende loco mi ta?

PERUL: Si di e manera cu bo ta pensa ta hende loco so ta pensa.

PASCUAL: Scuchami bon. Hende loco no ta hende di sinceridad i berdad ni mees hende extremista. Hende loco ta hende cu ta sufri di idolatria.

PERUL: Ai ai ta kom'tasina. Ma comprende caba. Ta nos ta sufri di idolatria. Idolatria pa doctol cu nos boton cu nos barbón.

PASCUAL: I cu boso fanfaron i boso chambon. I ta sina ta tambe, di berde berde.

PERUL: Ma tende un cos aki, mucha nosentu. Ba weta nunca den bida un hende sin un dios, sin un muhé of sin un ideal ke por adora?

PASCUAL: Sigur ma weta hopi hende den bida cu ta sufri di idolatria i tin masjá poco hende cu ta adora e kos cu ta sali di nan mes curason.

PERUL: E cos cu tin ta cu abo no ta comprende doctor.

PASCUAL: (un poco zier) Anto splicami, primo, splicami.

PERUL: Loke e ke ta pa toer hende ta igual na nos isla. Ma hopi di e hende nan ta un poco tapá ainda, nan ta sonja ainda di tempu colonial. Tapesei doctor ta echa tantu piquete. No kere ke mes ta gusta coi loco nan asina, e ta hende k'a duka.

PASCUAL: (beis ta drecha). Ta kaduká bo ke meen, no?

PERUL: Ai Pascualito, laga nos dera hacha i laga nos papia agradablemente, maske ta pa un momentico.

PASCUAL: Wel tur cos ta possibel den bida. Laga mi contabo un historia cu bo tambe lo goza. Wel mi conose dos dams cu ta sirbi serca Sjon Carlos i Sjon Maria. E sjon nan ei tambe ta un pokito triste coló, ma como nan tin conocí na Skalo i como nan ta amigoe di un Sjon grandi cu ta tin aki, wel laga nos bisa nan ta hende blancu. Wel e sjon Carlos aji ta bisa e dos dams nan un dia: tende un cos muchanan, cu boso ke bai reunion di partido nan, cordabon no tami ta kita boso. Wel e dams nan a respondé: si meneer, awe nochi nos ta tin masjá gana di bai reunion. Wel un anochi nan a bai es un i oter anochi nan a bai e otro. Despues di algun tempo nos sjon ya aki riba mentá a puntra e dams nan: wel muchanan, boso a tende nan papia. Ta pa ken boso tej vota. I bo sa Perul kiko e muchanan a contestá?

PERUL: No kiko?

PASCUAL: Wel koen kara mas secu cu di makako nan di: Pa Sjon Carlos i Sjon Maria.

PERUL: No broe no bisami.

PASCUAL: (ta baster di harimentoe) Nan a pompa nan bon pompá (e ta bati lomba di Perul) bosá loke ta mas komiek. Meneer i mevrouw a tuma cos na serio, nan ta kana rond konta toer nan amistad nan kon bobo hende di koenoekoe ta.

PERUL: Laga para, esta baina.

(E koenoekeros nan ta grita di hari. Nan ta bati oter su lomba. Ma de repente Pascual su beis ta danja atrobe, su sanger ta keinta).

PASCUAL: Tende un kos, sjorromboe. A la fin ala fan, boso te mes smeerlap ke sjonnan i pió ainda.

PERUL: Ta ken kubo ju, ki bo ke meen.

PASCUAL: Wel sjouroe, bon kaba di bisa cu doctol tambe ta bisa ku hende nan di koenoekoe ta bobo i bon tapá?

PERUL: Ta unda ba sali ke sej?

PASCUAL: E sjouroe a loebida lo ke e la caba di bisa.

PERUL: Tabo disgracia cu maske kiko pasa abo lo keda extremista.

PASCUAL: Wel a mi ta stick pa mi libertad, sinceridad i berdad.

PERUL: Pa hende manera abo no tin lugá den es mundo aki.

PASCUAL: "Es mundo aki" ta palabra di pastol.

PERUL: Hende manera abo lo worde derá bon derá.

PASCUAL: Anto ta moeri mes mi tin koe moeri.

PERUL: Konkoe baj laga bai. Kiko nos kehasi? Ma kwalkié dia bo mester di mi, bin na mi kas, mi lo yudabo tanto koe mi por.

PASCUAL: Si, ora ma bira chocho, caca.

Cada un ta sigui su caminda. Scuridad ta koeminza kai den koenoekoe. Biento ta lanta un frescura agradable. Ma toch ta keda e mes tristesa, secu, sin compasión, sin lágrima.

TOELICHTING

Er is de laatste tijd heftig critiek geleverd op het plan tot uitbreiding van Willemstad, voornamelijk waar het de demping van bepaalde binnenwateren betreft. Het is de bedoeling geweest van deze dialoog om de achtergronden van deze twisten bloot te leggen. Hier volgen voor oningewijden nog enkele notities: Ir Groote is de zeer omstreden directeur van het departement van Openbare Werken, die voor enkele dagen naar Nederland is vertrokken. Macschot is een van de meest op de voorgrond tredende bestrijders van ir Groote. De opmerking over de nieuwe Procureur Generaal slaat op enkele sensationele arrestaties van de laatste tijd.

Dialoog bij de ruïnes

DOOR COLA DEBROT

Wij bevinden ons op de plek waar een van de oudste Curaçaose gevels zich spiegelt in het Rifwater, voor een gedeelte althans, daar men zich de laatste tijd beijverd heeft aan beide zijden een brede strook te dempen. Naast deze ene oude gevel ziet men een paar andere gevels, even oud maar nog meer vervallen en een paar erven waar het gesteente meer leven aan de dag legt dan de vegetatie. Het landschap trilt in het zonlicht van de vroege namiddag. Een auto, die te oud is om aan de eisen van enig merk te voldoen en alleen nog maar de naam van auto verdient, komt aanschieten. Willem K., een grote blonde man, die Duits zou aandoen als het niet was om een zekere soepele onverschilligheid van de Curaçaoënaar, stapt uit: hij kijkt even voor zich uit, gaat weer naar de auto terug, tovert iets uit het kastje van het dashbord en staat daarna met een lang vel papier in zijn hand als te voren voor zich uit te kijken. Dan komt een bruine Mercury aangegleden en stopt geruisloos. Arthur B., die behalve door zijn tropische nonchalance in niets overeenstemming vertoont met de ander, stapt uit; hij is tenger en vrij bruin.

Zij staan een poos zwijgzaam naar het oude stadsbeeld te staren.

Arthur: Weet je waarom ik weleens hier kom? Wel te verstaan, helemaal alleen. Ik heb de indruk dat het werkelijke leven zich hier afspeelt. De huizen verkruimelen. Iedereen kan het zien. Men wijt dit aan hun ouderdom. Niets is minder waar, zij hebben dat altijd gedaan.

Willem: Zij hebben dus altijd gekruimeld......

Arthur: Weet je nog de tijd dat wij hier als kinderen speelden? Het is toen niet tot ons doorgedrongen dat wij leefden in een wereld die verkruimelde.

Willem: Neen beste man. Zulke rarigheden dringen gelukkig niet tot kinderhersens door. Trouwens dat kruimelen is pas van de laatste tijd. Dat doen ze pas sinds de macamba's hier mooi weer spelen.

Arthur: Kijk eens die twee jongens daar onder die karawara.

Willem: Het is een oude indzjoe.

Arthur: ...... Die zich onder die indzjoe vermaken.

Willem: Dat hebben wij vroeger ook gedaan.

Arthur: Ook tot hen dringt de meest wezenlijke eigenaardigheid van het leven niet door.

Willem: Het is net als vroeger, klauteren in de bomen met de kans je nek te breken.

Arthur: En waar komt dat bootje onder die boom vandaan?

Willem: Die boot is natuurlijk lek als een spons.

Arthur: Die hebben natuurlijk twee ijverige mieren op het erf getrokken met de bedoeling er te zijner tijd de nodige reparaties aan te verrichten.

Willem: (in een onverwachte lach uitbarstend): Twee ijverige mieren. Die is goed. Ha ha.

Arthur: Maar het mooiste is dat de twee mieren hun bootje helemaal hebben vergeten.

Willem: Hoor eens hier, waarvoor zijn wij hierheen gekomen? Toch niet om over kruimels en mieren te praten?

Arthur: Ik geef toe, zulke kleine voorwerpen en dieren naderen gevaarlijk dicht het delirium. Maar eerlijk gezegd, ik weet niet precies waar het op het ogenblik over gaat.

Willem: Lees je dan de kranten niet?

Arthur: Ik lees alleen de koppen, de kolommen sla ik over.

Willem: Misschien heb je je persoonlijke redenen om je achter voorgewende achterlijkheid te verschuilen. Je weet best dat het om de petitie gaat.

Arthur: Dank je voor het compliment dat mijn achterlijkheid aanmerkelijk van die van anderen verschilt en slechts voorgewend is. Maar ik hoop dat ik je misnoegen niet zal opwekken als ik vraag van wie de petitie uitgaat en tot wie zij gericht is.

Willem: De petitie is gericht tot Zijne Excellentie de Gouverneur die onder ons gezegd wel een beetje teveel pogingen aanwendt om buiten

schot te blijven. Beslissingen nemen is niks voor deze Sjon Grandi.

Arthur: Ik zou willen voorstellen de hoogste magistraat er buiten te laten.

Willem: Ik ga voor niemand uit de weg.

Arthur: De hoge magistraat heeft een beetje scheve ogen en ik heb een zwak voor mensen met scheve ogen. Ik heb misschien wel Chinees bloed.

Willem: Hou op met je onzin. Het gaat trouwens niet om de hoge magistraat. Het gaat om de petitie.

Arthur: En die houdt in?

Willem: Dat alle mensen, die medewerking hebben verleend aan de dempingen, op staande voet zullen worden ontslagen, zonder eervolle vermelding, en vervolgens gearesteerd.

Arthur: Je gaat wel ver, je lijkt wel de nieuwe procureur-generaal.

Willem: Je vindt dat ik ongelijk heb?

Arthur: Je gaat te ver. Je gaat nog verder dan het rekest van Macschot, die alleen maar de eis tot staking der dempingen stelde.

Willem: Ik voel meer voor een *raak schot* dan voor een *mak schot*.

Arthur: Je gaat te ver. Mensen aresteren, dat is toch een diep ingrijpende maatregel.

Willem: Bij bedlegerigen met een doktersattest mag men in ernstige gevallen met huisarrest volstaan.

Arthur: Nou ja zeg, neem mij niet kwalijk. Arresteren! Daar hoor ik van op!

Willem: Vind je dan dat ik ongelijk heb?

Arthur: Als iedereen die gelijk meent te hebben, de anderen arresteert, dan komen we gevangenissen tekort.

Willem: Je hebt er je met je eigen ogen van kunnen overtuigen hoe zij ons stadsschoon hebben bedorven.

Arthur: Pardon, ik kan het niet in alle opzichten met je eens zijn, er schijnt een misverstand tussen ons te bestaan.

Willem: Ondergetekende is benieuwd naar Uedeles standpunt. Verklaar U nader.

Arthur: Sta mij toe dat ik eerst mijn blaas ledig.

Willem (in zijn zenuwachtige schaterlach uitbarstend): Zijn blaas ledigen. Ha ha. Maar gelijk heb je. In een kroeg bestelt men een nieuwe borrel, in de buitenlucht gaat men er toe over zijn blaas te ledigen.

Arthur: Of men kauwt op een grassprietje.

Willem: (nogmaals in een onnozele schaterlach): Waarop te voren een ander zijn blaas heeft geledigd.

De twee mannen nemen de bekende houding aan. Er heerst even stilte, slechts onderbroken door het bekende geruis. Spoedig hebben zij weer toilet gemaakt en hervatten het gesprek.

Arthur: Het wordt mij steeds duidelijker. Wij nemen een verschillend standpunt in. Jij zegt dat de heren van Openbare Werken niet anders hebben gedaan dan ons stadsschoon bederven. Ik ontken dat ten stelligste. Zij hebben in bepaalde gevallen verkeerde beslissingen genomen, zeker, maar in andere gevallen hebben zij even zeker de juiste maatregelen getroffen.

Willem: De verkeerde beslissing in ieder geval dank zij de hoofdschuldige, ir. Groote.

Arthur: De man met het bekende paardengebit......

Willem: Deze heer heeft gemeend de dans te kunnen ontspringen door bijtijds ontslag te nemen. Maar wij laten hem in Hollnad......

Arthur: Arresteren.

Willem: In de boeien slaan, daar kun je donder opzeggen.

Arthur: Wij zullen de schuldvraag buiten beschouwing laten. Het gaat hier om de zaken, niet om de mensen.

Willem: Alsof die ooit te scheiden zijn.

Arthur: Men kan het vraagstuk van de demping niet als zodanig beschouwen. Wij hebben hier met drie vraagstukken te doen.

Willem: Ik verzoek je vooral de zaak niet ingewikkeld te maken.

Arthur: Ik bepaal mij tot de feiten. Het zou natuurlijk dwaasheid zijn zich tegen iedere vorm van demping te verzetten.

Willem: Ik zou niet weten waarom, maar ga verder.

Arthur: Het gaat hier om drie geheel uiteenlopende gevallen van demping. Ten eerste hebben we de demping in het Waaigat. Dan hebben we de demping aan de ingang van de haven. En ten slotte de demping van het Rifwater.

Willem: Alwaar wij thans staan te wauwelen. Gaat U verder, professor.

Arthur: Wordt het een beetje moeilijk om te volgen?

Willem geeft de ander een por in de ribbenkast, zij lachen beide.

Arthur: De demping van het Waaigat beschouw ik als een prachtige oplossing, als zij maar in haar geheel wordt uitgevoerd.

Willem: Verklaar U nader.

Arthur: De oplossingen worden hier op Curaçao maar zelden integraal uitgevoerd. De begroting wordt niet vastgesteld voor de uitvoering van het hele werk, zoals bijv. in Holland met de drooglegging van de Zuiderzee het geval is geweest, maar in termijnen. Er wordt jaarlijks een bepaald bedrag gevoteerd voor het werk, dat reeds in uitvoering is.

Willem: Zeg, hoor eens, ik heb een licht vermoeden dat je pro-macamba neigingen hebt.

Arthur: Ik ben pro niks en anti niks. Ik hou mij aan de feiten.

Willem: (naar een voorbijdrijvend wolkje turend): Het gaat er maar om of hij ze wel goed ziet. Het gaat er maar om of hij ze goed ziet.

Arthur: Inderdaad heb ik mij alle moeite gegeven om mij niet door vooroordelen te laten beïnvloeden. De demping in het Waaigat is uit verschillend oogpunt uitnemend. Ten eerste uit het oogpunt van stadsuitbreiding. De binnenstad wordt ontlast en de kaderuimte van de De Ruyterkade wordt aanzienlijk uitgebreid. Ook uit het oogpunt van stadsschoon moeten wij dit plan luide toejuichen, vooral als de brug oostwaarts is verschoven, wat in het oorspronkelijk plan lag en als het postkantoor tot stand komt zoals het ontworpen is, zonder architecturale beknibbelingen.

Willem: Ik heb geen zin je tegen te spreken, hoewel ik moordende tegenargumenten bezit. En hoe denkt mijnheer over de demping van de Vaargeul?

Arthur: Die juich ik evenzeer toe. Het stuk, dat gedempt zal worden, is toch onbevaarbaar. Bovendien zou men het Brionplein van zijn verkeerscongestie kunnen verlossen. Je schijnt niet te weten hoe dringend nodig de uitbreiding van parkeerruimte is.

Willem: Maak je maar geen zorgen over mij, ik ben meer dan voldoende op de hoogte.

Arthur: Ja, ik geloof werkelijk dat je er menige nacht niet van slapen kunt. Zou je niet eens een slaapmiddel nemen?

Willem: En de demping van het Rifwater, mag dat ook rekenen op mijnheer zijn fiat?

Arthur: Hier nader ik jouw standpunt. Ik meen inderdaad dat Open-

bare Werken hier het oude stadsschoon heeft aangetast zonder de noodzaak daartoe te kunnen aangeven. Ten eerste werd het prachtige met mangrovebos omrankte binnenwater terwille van een hotel, dat overal elders had kunnen staan, gehalveerd in twee onnozele karakterloze vierkante vijvers. En vervolgens was het evenzeer zonder noodzaak dat de rifgracht versmald werd, zodat...

Willem: De gevels er nauwelijks meer in kunnen spiegelen.

Arthur: Je ziet dat ik je standpunt niet volledig deel.

Willem: Je opmerking over het Rifwater heeft mijn hart dermate verheugd, dat ik je met een accolade moet bedanken.

De twee mannen kloppen elkaar op de schouder.

Willem: Het gaat er niet om of ik in alles gelijk heb of niet. Het gaat er alleen om of zij in een bepaald geval het stadsschoon hebben bedorven.

Arthur: In het geval van het Rif is dat zeker gebeurd.

Willem (het hoofd geheimzinnig naar de ander strekkend): *Dat doen ze met opzet.*

Arthur: Nou hoor 'ns, je gaat weer te ver.

Willem: Die macamba's doen dat met opzet.

Arthur: Zeg hoor 'ns, je bent geen Arubaan, je mag je het privilege van waanvorming niet toeëigenen.

Willem: Zij moeten worden gearresteerd.

Er valt een stilte in. Willem herhaalt haast onhoorbaar „zij moeten worden gearresteerd" Arthur kijkt vaag voor zich uit. Dan nadert hij de ander en klopt die veelbetekend met de wijsvinger op de borst.

Arthur (terwijl hij de ander nog steeds op de borst klopt, ter plaatse van het hart): Jouw argumenten zijn geen redelijke argumenten, het zijn gevoelsargumenten.

Willem: Wat bedoelt U Edele?

Arthur: Jij wilt dat het verleden terugkeert.

Willem: En waarom mag ik dat niet willen?

Arthur: Omdat het juist de eigenaardigheid is van het verleden om niet terug te keren.

Willem: Dat heb je van de Hollanders of misschien wel van de communisten geleerd.

Arthur: Denk je dat het verleden zou terugkeren wanneer je deze gebouwen liet restaureren. Zij zouden museumstukken worden, maar nooit of te nimmer de huizen waarin wij hebben gespeeld.

Willem: Ik ben hier niet gekomen om filosofische vraagstukken op te lossen.

Arthur: Ik doe niets zo graag als filosoferen.

Willem: Het is jammer dat je het zo slecht doet.

Arthur: Het gaat in dit ene geval gelukkig niet om de kwaliteit maar om de kwantiteit.

Willem: Teken je de petitie of niet?

Arthur: Om de reeds vermelde redenen moet ik met een weigering antwoorden.

Willem (zich reeds omwendend): Adieu werktuig van de Hollandse dempingswoede.

Arthur: Adieu werktuig van Curaçaose waterzucht.

Willem (zich omwendend): Ik zou oppassen, waarde heer. Tenslotte hoeven wij niet alles te nemen).

Arthur: Sinds mijn achttiende jaar draag ik altijd een revolver bij mij.

Willem (in zijn onnozel schaterlach uitbarstend): Curaçaosçe waterzucht...... Curaçaose waterzucht......

Willem is in zijn wagen gestapt en weggereden. Arthur staat nog even naar de huizen te kijken en zegt dan:

„Wij zullen hier nooit meer spelen".

Season in Londen

Door Cola Debrot

Deze rijmen maken deel uit van een reeks geschreven in 1927.

Het lag in de bedoeling dat zij dienst zouden doen voor een show als inleiding of besluit van typisch Londense taferelen, rijtoeren door Hydepark, het theaterleven van Strand enz., die zouden moeten worden geënsceneerd, gedeeltelijk in de vorm van pantomines, gedeeltelijk à la Commedia del arte waarbij de spelers hun eigen tekst improviseren. De show werd nimmer opgevoerd.

HYDE PARK

Hoe heerlijk bij mooi weer voorname Britten
in Hyde Park op hun paarden te zien zitten
Wij zijn voor 't leven binnen, kattekop,
als je mij 't goud bezorgt van die gebitten.

STRAND

Er stroomt, al heet het zo, door strand geen water.
Er stroomt een menigte naar het theater.
Daar kan men zien van al wat heerlijk is:
een man bemint een meisje en verlaat 'r.

TAXI

Natuurlijk zal ik de taxi wel betalen
Als ik het naderhand maar in mag halen.
Want ik heb ook een meter aangezet.
die alles opslokt, ook jouw bloedkoralen.

RED LIPS

Niets liever, Rozemonde, dan bij monde
van een mooi kind mijn noodlot te doorgronden
Niets liever dan met frisky brisky whisky
een laatste nacht in Londen af te ronden.

STRIPTEASE

Ik maal op mijn potato-chips
en kijk aandachtig naar de strips
kwa kwa kwa. Wat lach ik luid
I look at lips, I look at hips.

DREARY LANE

De vette jaren gaan,
de maagre jaren komen.
Wat een benauwd bestaan
voor ladies met haar gnomen.

EAST END

Ik voor mij heb geen neiging tot morphine,
waarvan men zich zo graag schijnt te bedienen.
Ik blijf hier in de lobby met mijn dagdroom.
Dat is, zoals je weet, mijn clandestiene.

SAVOY

Ik kan niet instaan voor gevoelens later
die omslaan van verliefdheid in een kater.
Ik zwijmel rythmisch met een vlotte lady
Binnen het uur blijkt zij mijn grootste flater.

ROMANCE

Het mistig Londen gaat hij nu verlaten
hoewel zij samen over huwen praatten.
Boudweg gesproken is hij al getrouwd
Hij schaamt zich diep. Zij is in alle staten.

BON VOYAGE

Darling chérie, wat is je overkomen,
dat wij naar Napels, niet naar New York stomen?
Verdomme, graai toch uit de juiste zak
Wanneer er weer passage wordt genomen.

Uit:

„Dagboekbladen uit Geneve"

DOOR COLA DEBROT

Wie niet beter weet zou menen, dat men de ervaringen van de „witte nachten" alleen in het hoge noorden zou kunnen opdoen. In Stockholm of Leningrad bijv. Ik herinner mij ook „witte nachten" in Parijs. Het waren vreemde zomernachten, de overgang van het licht van de late zon naar dat van de opkomende maan geschiedde vrijwel onmerkbaar. Het was een van die nachten, dat ik met Alexej Wsewolodowitch zat op het terras van het Café „Select" op Montparnasse. Wij hadden beiden een demi-blonde voor ons op het ronde ijzeren tafeltje. (Zijn gewoonte van melk en zout moet van latere tijden dateren). De huizen hadden in het ongewone licht iets silhouetachtigs gekregen, hetzelfde was het geval met de voetgangers, die langs de café-terrassen liepen. Mensen en voorwerpen vertoonden lange vertrouwde schaduwen.

Alexej Wsewolodowitch verkeerde eveneens in een vertrouwde stemming, maar zelfs in de vertrouwelijkheid kon hij de neiging tot reserve en objectiviteit niet geheel laten varen. Het waren naar de vorm objectieve mededelingen, maar naar de toon te oordelen waren het meer of minder droefgeestige beschouwingen, om zo te zeggen requiembeschouwingen omtrent levens, die voor immer waren afgesloten.

„Zo had je bijvoorbeeld", zo begon hij, nadat hij het glas langer aan de mond had gehouden dan voor een enkele slok wel noodzakelijk was, „zo had je bijvoorbeeld de Italiaanse schilder Modigliani. Hij kwam uit..." Waar kwam hij eigenlijk vandaan? Uit een van die juwelen van steden, half antiek, half middeleeuws, uit Italië. Verona, dat een Rome in het

klein is, een vestzak miniatuur Rome, Venetië, met zijn impressionistische lichtval en zijn zakkenrollersmentaliteit, Padua of Assisi, waar nog altijd het drama van St. Franciscus en Giotto, of van beide gecombineerd, zich afspeelt. Firenze met de warme weemoedige weelde (hij allitereerde ook in het Frans en sprak van „la douce douleur de l'âme damnée") van Botticelli. Misschien kwam hij wel uit Ravenna, rijk aan Byzantijnse mozaïek en wereldberoemd om het graf van Dante.

Waar hij dan ook vandaan mocht komen, hij heeft er in ieder geval een rustig braaf bestaan geleid, zonder zich te vergewissen van de wonderen waartussen hij leefde. Hij leidde het bestaan van een leraar in de Italiaanse taal en letterkunde, met overdag de kinderen, die met ontzag naar je luisteren, en 's avonds de ouders, die bij lamplicht dromen van het hoogleraarschap van hun zoon in Rome of Bologna.

Totdat hij ter verpozing, ter vermijding van de sleur, een bezoek bracht aan Parijs en voor het eerst de belichting zag, waarin alle voorwerpen, het profiel van de vrouwen, de wielen van de auto's, de uitgerekte rimpels van de Seine, tot even zovele wonderen worden. Geen ergere verslaving dan die aan het wonder. Hij adresseert een ansichtkaart van de Place du Tertre aan de directeur van een middelbare school in Italië en deelt daar eenvoudig op mede, dat hij met ingang van de dag van heden ontslag neemt als leraar in de Italiaanse taal en letterkunde. Van die dag af leefde hij „de l'autre coté de la vie". Hij doet niet anders dan schilderen, onmatig drinken, uit de Divina Commedia voordragen, met luider stemme, tegen onthutste voorbijgangers, of Lombardische liederen met ondeugende inslag uitgalmen.

Het koor van jonge vrouwen: dimmi che grazzia vuoi dime?

Het koor van jonge mannen: una notte dormir con te......

Na het bericht van zijn dood was het of het stil geworden was op Montparnasse. Men heeft de magere Italiaan, die voortdurend in de „Dome" en „Rotonde" tot stilte moest worden gemaand, nimmer meer gehoord. Alleen de stilte van Modigliani was overgebleven, een stilte, geregeld merkbaar op de tentoonstellingen in zijn voorstellingen van magere, langhalzige, scheefhoofdige vrouwenportretten. Van de luidruchtige artiest was alleen de stilte overgebleven. Hij was de deformatie van Botticelli".

„Zo had je bijvoorbeeld", vervolgde Alexej zijn relaas, terwijl hij het lege glas tegen zijn voorhoofd drukte, als het ware ter afkoeling van koortsachtig knagende gedachten. „Zo had je bijvoorbeeld Ana Alexejevna. Het kan mij geen snars schelen, waar deze vrouwenfiguur vandaan kwam.

Vrees niet, Ane Alexejevna, ik zal je geheim niet verraden. Ana Alexejevna leek nog het meest op een van de vrouwenportretten van Modigliani, mager, langhalzig, scheefhoofdig. Wie bekend was met de Italiaanse musea dacht aan een deformatie van Botticelli. Het was de zomer van 1914. Het moet zelfs augustus van dat jaar zijn geweest. Zij stond vaak voor de vensters van het landgoed op tweehonderd werst van Moskou en staarde naar buiten. In Rusland valt niet veel te zien als je naar buiten staart. Akker, steppe, enkele sparren- en berkenbossen. In de lucht de trek van de vogels. Wat voor vogels? Ook dat stond in het schoolboek. Ana Alexejevna wachtte de terugkeer van de herfst, dan zou zij weer naar Moskou verhuizen. Theaters, soupers, mannenogen, spiegelende zalen, champagne, die wiegelt in het glas, en de zoute smaak diep in je keel van de korrelige kaviaar.

De herfst keerde terug, maar Ana bleef op tweehonderd werst van Moskou, de oorlog was uitgebroken. De plannen moesten wederom worden opgeschort, zoals zij reeds eerder wegens de dood van haar moeder waren uitgesteld. Ana Alexejevna kortte zich de tijd door haar gedachten te laten gaan over de pretendenten, die naar haar hand hadden gedongen. Het werd hoe langer hoe stiller op het landgoed. Haar vader was als generaal naar het Pruisische front vertrokken. Haar oudste broer Vassilii maakte deel uit van een legereenheid in de Karpaten. Haar jongste broer Sergej, zo levenslustig en hartelijk, werd gearresteerd, verdacht van subversieve acties. Ana dwaalde in de lege kamers rond en stelde zich voor de vensters. Ochtend- en avondzon kussen rechtstreeks de horizon en langs de omwegen van het gevoel ook het berkenbos, de akkers en de steppe. Zij peinst over de pretendenten. De een was van hoge adel, maar slecht bedeeld met aardse goederen, „d'une antique famille noble au blason dédoré". Een ander was in het bezit van duizenden zielen, maar ook van de inborst van een onverlaat, pardon, Mademoiselle, d'un fripon. Een derde was een afvallige priester, met een onbegrijpelijke gedachtengang, een gedachtengang als het doolhof uit naargeestige sprookjes. Zij voelde nog het meest „pour le rejeton d'un antique famille noble etc.". Enfin etcetera, etcetera, etcetera. Op zekere dag werd zij in haar mijmerijen gestoord door het bericht, dat een opstand onder de matrozen in Sint Petersburg was uitgebroken. Que faire? Que faire?

Ana Alexejevna stelde zich ouder gewoonte voor de vensters. Zij probeerde wederom aan de pretendenten te denken, maar het ging niet. Het ging eenvoudig niet. De pretendenten waren spoorloos uit haar verbeelding verdwenen. Geheel andere wezens hadden er hun intrek genomen. Matrozen, die een keizerlijke familie gevankelijk wegvoeren, onder bedreiging met de bajonet. Grootvorsten en -vorstinnen, die voor het executie-peloton worden geleid, al dan niet vergezeld door een pope met koperen crucifix. De smartelijk vertrokken gezichten van haar vader en haar broers. Que faire? Que faire?

De boeren vertelden later, dat zij haar in haar kostuum van bruin fluweel hadden zien wegrijden in de onoverzienbare sneeuwvlakte. Zij heeft niemand gesproken. Zij heeft van niemand afscheid genomen. Zij is op de witte schimmel Anastasia weggereden. In de onoverzienbare sneeuwvlakte. Niemand heeft haar teruggezien. De pretendenten zijn gestorven. Hoogstwaarschijnlijk is Ana Alexejevna eveneens gestorven......"

Alexej zwaaide met het lege glas en riep de kelner om „encore une blonde". Ik had ademloos geluisterd. Het angstwekkende van de mededelingen lag niet in de inhoud, maar eigenlijk evenmin in de toon. Het lag in de blik van verwijt, die hij op mij richtte. Het was niet geheel duidelijk wat hij mij verweet. Mogelijk dat ik niet diep genoeg over 's mensen lotgevallen had nagedacht. Maar er lag in zijn blik zonder twijfel ook het verwijt, hoe onredelijk overigens ook, dat ik medeplichtig zou zijn aan het leed, dat de genoemden, maar ook talloze anderen was te beurt gevallen.

Do svidánya, Alexej Wsewolodowitch.

SEMBLANZA

N.A.P.L.

Lesá
Ilustrá
I refiná
Ma criojo
te den su higra:
Colá.

Si Slagbaai
cu a conocé
mucha
a brazé
Gouverneur
ta pa motibo
cu ni Hulanda
ni Paris
por a cambié.

Ni dollar ni florin
A poné cria postín.

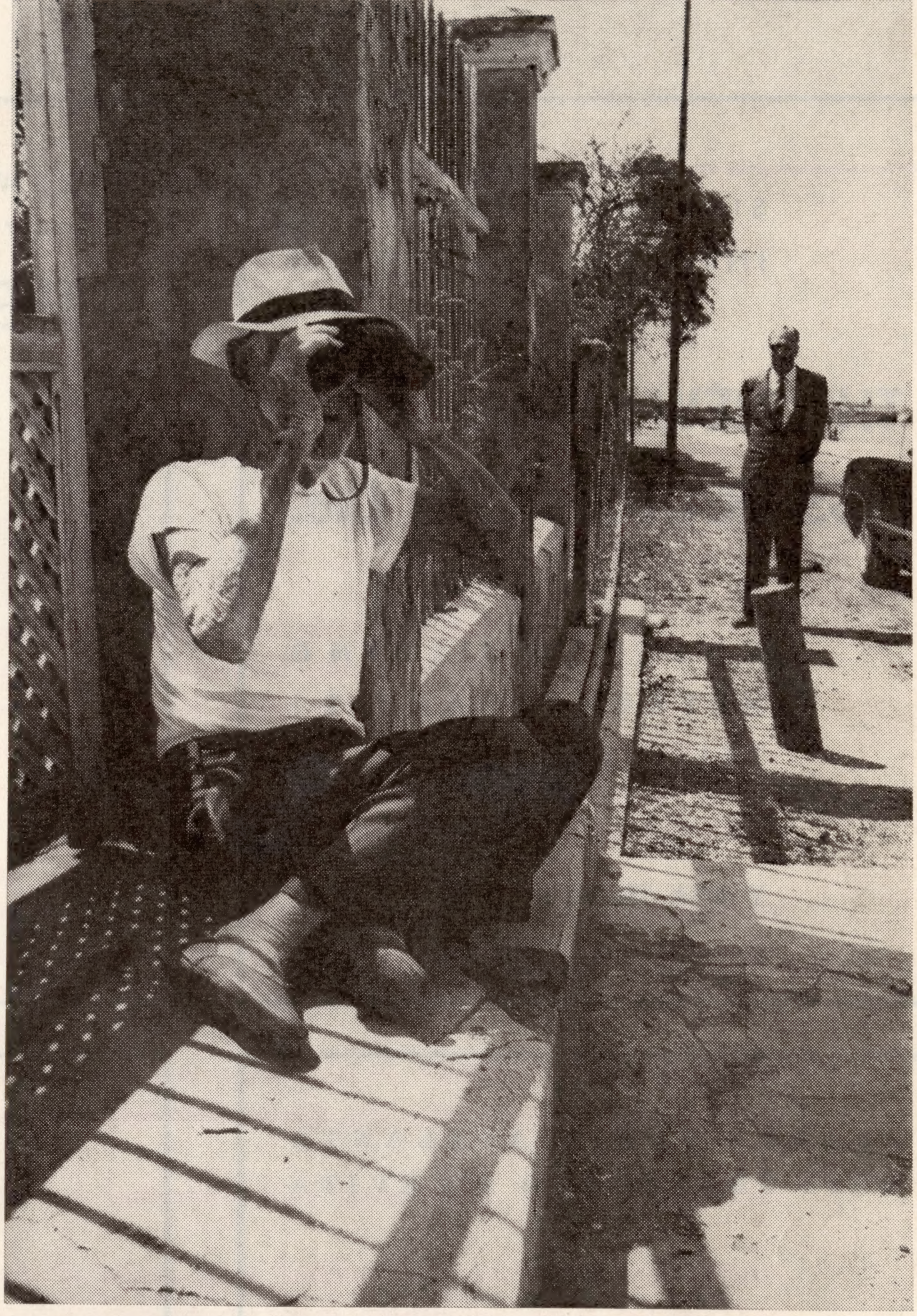
Duné poco mangusá
At'é
El a lembé

Duné tumba cocobiá
At'é
El a zoyé

Cu dulzura
Cu cultura

Colá contentu
Colá tristu
Colá stimá
pa tur amigu
Respetá
pa enemigu
pasobra
riba sneeuw di Tera Friu
i bou 'i solo di Antiyas
El a keda
semper
su mes
semper
simpel
i sensijo
criojo
criojísimo
Colá

Aruba, 8-1-63



Kijkend naar......?
Wachtend op......?

Cola Debrot en K. Craane

Twee Kwatrijnen

DOOR COLA DEBROT

KWATRIJN

Vergeef mij als ik dit of dat vertik.
Vergeef mij als ik wik voordat ik mik.
Een ieder streeft naar het subliem moment.
Momenten duren maar een ogenblik.

DECEMBER 1969

Droevig eiland in de kolk
van de maalstroom, van de maalstroom.
Droevig eiland, droevig volk.
Droevig eiland zonder tolk.

RUKU NODIGT U UIT voor een discussie — al of niet in ons blad — over:
Uitgangspunten voor de status van een nieuwe, zelfstandige Antillen.

A Een rechtstreeks door het volk gekozen eerste minister, voortaan te noemen: eerste dienaar van het volk; (Promé Sirbido di pueblo.) met een maximale zittenstermijn van 5 jaar met herkiesbaarheid vóor een tweede termijn. Maar niet voor meer termijnen. Het is in principe de status van Canada en van de meeste met Engeland verbonden landen in onze (Caribische) omgeving.

B Bij deze opzet hoort de opbouw van een eigen leger dat niet voor oorlog in de eerste plaats maar voor de promotie van landbouw en veeteelt moet worden aangewend.

C Een gouverneur en zelfs een president (wat wij in oktober 1969 respectievelijk verbannen en ingesteld zagen) is overbodig.

D Bij de onafhankelijkheid moet bedongen worden dat de Antillen lid van de Europese gemeenschap blijven (evenals sommige onafhankelijk geworden vroegere Franse kolonien in Afrika.)

E De vertegenwoordiging in het buitenland voor zover nodig via Nederland laten geschieden.

F Bij de vertegenwoording van Nederland op de Antillen hoort een Nederlandse militaire attache, die bij voortduring de defensie-situatie van de Antillen beoordeelt. Suriname kan volgens ons ook iets dergelijks doen. De banden tussen Suriname en de Nederlandse Antillen, waaraan in het verleden niets wezenlijks is gedaan, zullen sterker worden indien deze landen wedersijdse vertegenwoordigingen bij elkaar instellen. Zowel voor de cultuur als voor de economie van deze twee landen is dit van belang.